

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST

EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	4.—
Afzonderlijke nummers.	0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel.	f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels	0.09
„ „ „ 1000 „	0.80

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG“, NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verieenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

Inhoud van dit nummer:

Mededeelingen. — Zevende Jaarverslag der Vereeniging „Oost en West.“ — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indische Berichten. — Algemeene Berichten. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië. — Fenilleton.

Mededeelingen.

I- Van de Redactie-Commissie:

Door toevallige omstandigheden is een groot deel van het vorige Koloniaal Weekblad ongecorrigeerd afgedrukt geworden, waarvoor wij den lezers onze verontschuldiging aanbieden.

Gaarne vestigen wij in het bijzonder de aandacht op het met onze volle instemming opgenomen „Ingezonden stuk“ van den heer H. van Kol, om er U aller warme belangstelling voor in te roepen.

II. Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

HERINNERING aan de

Jaarlijksche Alg. Vergadering der Vereeniging,

op Zaterdag 2 Juni 1906 des namiddags ten 1½ uur in de groote Bovenzaal van de „Vereeniging“, Schiekade 181 Rotterdam.

Voor de agenda zie Koloniaal Weekblad No. 19 van 10 Mei, voor de Candidatenlijst bij de verkiezing der hoofdbestuurleden No. 21 van 25 Mei.

Het Jaarverslag in ons vorig weekblad, waarvan hieronder het vervolg, is natuurlijk slechts een concept, daar het nog moet onderworpen worden aan het oordeel der Alg. Vergadering; ook houden wij ons ten zeerste aanbevolen voor op- of aanmerkingen van Afdeelingbesturen en leden over mogelijk onwillekeurig daarin voorkomende onvolledig- of onnauwkeurigheden.

III. Van Boeatan:

Naar wij uit de dagbladen vernemen — officieel werd het ons nog niet meegedeeld — werd aan den Boeataninzending bij den wedstrijd Des Arts de la Femme door Le Gaulois te Parijs gehouden, een prix d'excellence toegekend.

Van bevriende zijde uit Parijs hoorden wij echter, dat de ruimte in het Palais de Glace voor het vele daar tentoongestelde lang niet toereikend is, zoodat het kunsthandwerk der Nederl. Oost- en West-Indische vrouwen, de fraaie weef-, batik-, kant- en vlecht-arbeid, er niet genoeg tot zijn recht komt.

Zevende Jaarverslag

DER

Vereeniging „Oost en West“.

(Slot.)

Afdeeling Amsterdam:

Nadat in 1903 deze Afd. ternauwernood den dood was ontsprongen, en na in 1904 blijken te hebben gegeven, dat de krachten langzaam, zeer langzaam aan zijn toegenomen, heeft zij in 1905 getoond, dat thans elk gevaar is geweken, hoewel haar toestand nog lang niet zóó is, als redelijker wijze van de hoofdstad des lands zou worden verwacht.

Wat hiervan ook de oorzaken mogen zijn, waar het bestuur zich stellig voorneemt, onafgebroken pogingen aan te wenden om hierin verbetering te brengen, daarmede strevende naar een hoog en edel doel, kunnen voorzeker de beste verwachtingen voor de toekomst gekoesterd worden.

In de maand April hield Jonkvr. von Schmidt auf Altenstadt een voordracht met lichtbeelden over „Japan“. Deze buitengewone vergadering werd bijgewoond door circa 200 leden en genoodigden.

De algemeene vergadering, op 26 Sept. gehouden, getuigde waarlijk van nieuw, opgewekt leven. De Afdeeling gevoelde zich krachtig genoeg, tot het beramen van plannen voor eene te houden Indische tentoonstelling in 1906.

In November trad wederom Jonkvr. von Schmidt a. A. op met het onderwerp „Java“. Ook deze lezing met lichtbeelden werd met groote belangstelling gevolgd door een zóó talrijk gehoor, dat de zeer ruime localiteit toch te klein bleek.

In de maand December hield Luit. Dudok v. Heel eene zeer onderhoudende causerie met lichtbeelden over Atjeh (land, volk, zeden en gewoonten).

Het ledental nam toe, maar toch nog niet in die mate, als tot flinke vooruitgang noodig is, daarom doet het bestuur met aandrang een herhaald beroep op de krachtdadige medewerking van alle leden, ook met het oog op de tentoonstelling van Oost- en West-Indische nijverheid, huisvlijt en kunst, welke in Augustus-September a.s. in het Suasso-Museum zal worden gehouden.

REKENING EN VERANTWOORDING.

Debet.

Saldo 1904.	f 123.31
Aan contributie	341.—
Aan entree's lezingen	17.75
	f 482.06

Credit.

Honorarium lezingen	f 90.—
Zaalhuur	57.50
Andere onkosten.	26.95
Lantaarnhuur en bediening.	20.10
Atrekening Hoofdbestuur.	57.75

Restitutie (Afd. Rotterdam)	16.40
Drukwerk, porti enz.	59.75
Reiskosten	41.35
Inningskosten contributies	8.10
Saldo in kas	104.16
	f 482.06

Afdeeling Leiden:

Bestuur:

- J. A. van Hamel, *President.*
- G. G. van Buttingha Wichers, *Secretaris.*
- G. E. Schotel, *Penningmeester.*
- Mr. J. E. Heeres.
- Th. Joekes.
- Mr. E. Rijke.

Moest in het vorig jaarverslag geconstateerd worden, dat het jaar 1904—1905 niet gunstig voor de afdeeling was geweest ook over het afgelopen jaar valt niet te roemen.

Het ledenaantal verminderde aanzienlijk door vertrek naar elders van verschillende leden, terwijl slechts weinig nieuwe leden tot de afdeeling toetraden.

Volgens de ledenlijst van den penningmeester bedroeg het aantal leden op 1 Januari 1906 slechts 35, waaronder 2 donateurs. Naar wij echter durven hopen zal dit getal zoowel door persoonlijke propaganda der leden als door verhoogde werkzaamheid van de zijde der bestuursleden, zich weldra uitbreiden.

De financieele toestand is gunstig, daar door de weinige actie ieder jaar een vrij belangrijk bedrag op het volgende kan worden overgeboekt.

Het plan om een tentoonstelling van Indische kunstnijverheidvoorwerpen te houden, is door allerlei omstandigheden niet tot uitvoering gekomen. Daar het Bestuur overtuigd is, dat dit een der beste middelen is, om aan de afdeeling meerdere bekendheid te geven, hoopt het dit jaar zijn streven ten uitvoer te kunnen brengen.

Het houden van lezingen, in andere steden een zoo uitnemend middel gebleken, om tot den bloei der Vereeniging bij te dragen, oordeelt het Bestuur voor Leiden, waar reeds zoovele avondbijeenkomsten op allerlei gebied plaats hebben, minder geschikt, tenzij de Afdeeling met een of meer andere Vereenigingen gezamenlijk voordrachten zou kunnen doen houden over onderwerpen op Oost- en West-Indië betrekking hebbende.

Afdeeling Rotterdam.

Bestuur:

- P. N. Adriani, *President.*
- Mej. J. van der Schuijt, *1e Secretaresse-Penningm.* Schermklaan 11.
- H. J. Knottenbelt, *2e Secretaris-Penningm.*
- A. P. W. van Meurs.
- Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weiler.

Dit jaar leed de afdeeling een gevoelig verlies, doordat haar ijverige voorzitter, Mr. D. Fock, benoemd werd tot Minister van Koloniën en dus Rotterdam metterwoon verliet. Wegens ziekte van de secretaresse, ook in het laatst van 1905, hielden de werkzaamheden geruimen tijd stil. Eerst

11 Dec. kon eene bestuursvergadering worden gehouden, waarin de Heer P. N. Adriani tot voorzitter werd benoemd, eene keuze, die ge- gronde hoop geeft op spoedige herleving en opbloei der afdeeling, onder de bekwame leiding van iemand, die zoowel in Oost- als in West-Indië ondervinding in velerlei richting opdeed.

Er werden dezen winter twee lezingen ge- houden, op 18 Januari door Jkvr. von Schmidt auf Altenstadt over »De Molukken» en 24 Maart door den Heer Spat uit Breda over »Een bedevaart naar Mekka».

Het ledental is 81 gebleven. In den loop van het vorig jaar had de Afdeeling wegens vertrek en overlijden 9 leden verloren, doch door de propaganda, in het begin van het jaar door middel van circulaire op touw gezet, kreeg zij er juist evenveel weer bij.

REKENING EN VERANTWOORDING.

Inkomsten	
Saldo vorig jaar	f 267.47
Ontvangen van de Afd. Amst.	- 16.40
Gekweekte rente	- 4.25
Contributies en reglementen	- 205.60
Entrées lezingen	- 16.
	f 509.72
Uitgaven.	
Afgedragen aan het H.B.	f 43.50
Lezing freule Von Schmidt auf Altenstadt	- 89.60
Lezing van den Heer C. Spat	- 86.60
Circulaires drukken en verzenden	- 19.50
Lidmaatschapskaarten	- 3.20
Contributie-ophalen	- 3.25
Jaarvergadering	- 2.50
Porti	- 4.15
Saldo	- 257.57
	f 509.72

Afdeeling Utrecht.

Bestuur:

Mevr. J. E. van Oeveren — van Schaik, *Presidente*.
 » J. W. Weusman — Luitjes, *Vice Presidente*.
 F. E. Luitjes, *Secretaris-Penningmeester*.
 Mevr. B. Eykman — v. d. Kemp.
 D. F. Romein.

Op 1 Januari 1905 waren er 4 donateurs(-trices) en 67 leden; op 31 December d. a. v. respectievelijk 6 en 65, zoodat het aantal hetzelfde bleef.

De aan de beurt van aftreden zijnde leden: Mevr. van Oeveren — van Schaik en de Heer van der Burg, werden herkozen. Den 10den December overleed de laatstgenoemde. In de daardoor ontstane vacature is nog niet voorzien.

In 1905 werden er twee lezingen gehouden, beide door fraaie lichtbeelden opgeluisterd. De eerste, op 21 Maart gehouden door Mr. H. A. Lorentz, had tot onderwerp: *Nieuw-Guinea*, en was tamelijk goed bezocht; de tweede, op 27 October 1905, door Jonkvrouw A. von Schmidt auf Altenstadt, *Java* tot onderwerp hebbende, had

een zeer druk bezoek. Voor elk dier lezingen verstrekte het Bestuur, bij wijze van propagandamiddel, een 100-tal uitnodigingskaarten.

De Bibliotheek der Afdeeling werd vermeerderd met een exemplaar van het Koloniaal Verslag over 1905.

Slechts enkele inlichtingen werden aan het Bestuur gevraagd.

Het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging had de beleefdheid, de leden van het Bestuur dezer Afdeeling, die geen leden van het Hoofdbestuur zijn, uit te noodigen tot het bijwonen eener Vergadering van het Hoofdbestuur welke in October te Utrecht gehouden werd. Hiervan is een dankbaar en nuttig gebruik gemaakt: Wrijving van gedachten toch kan bij ook den arbeid voor de belangen onzer Vereeniging licht ontsteken.

De geldelijke toestand der Afdeeling kan bevredigend genoemd worden. Het batig saldo op ult. December bedroeg f 50,27², alzoo bijna het dubbele van dat van het vorige jaar. De reden daarvan is: 1° dat de Heer Lorentz geen honorarium voor zijne lezing eischte, en 2° dat de lezing van Jonkvrouw von Schmidt auf Altenstadt een recette van f 18,70 opleverde.

Laat ons hopen, dat deze aangevangen vermeerdering van belangstelling in het werk der Vereeniging, eene aanhoudende, zich meer en meer uitbreidende zal blijken te zijn.

REKENING EN VERANTWOORDING.

Ontvangsten:	
Saldo op 1 Jan. 1905	f 26 95 ¹ / ₂
Aan contributiën	- 154.50
Voor aan leden verstrekte huishoudelijke reglementen	- 0.45
Aan recette van gehouden lezingen	- 22.20
Aan gekweekte rente	- 1.72
	Totaal . . - 205.82 ¹ / ₂
Uitgaven:	
Afdracht aan het Hoofdbestuur over 1905	f 35.50
Onkosten voor lezingen	- 37.50
Reiskosten voor leden	- 22.22 ¹ / ₂
Zaalhuur	- 14.—
Porto's correspondentie	- 10.42 ¹ / ₂
Drukwerk en advertenties	- 19.35
Bode	- 3.30
Adresboek	- 3.25
Grafkrans	- 10.—
Saldo op 31 Dec. 1905	- 50.27 ¹ / ₂
	Totaal . . - 205.82 ¹ / ₂

Afdeeling Zutphen.

Bestuur:

Th. J. A. van Zijll de Jong, *President*.
 J. A. A. in 't Velt.
 A. Walland, *Secretaris*.
 F. J. D. Noordhoek Hegt, *Penningmeester*.

Door de medewerking van de Geldersche Vereeniging voor Kunstnijverheid, die tot het doel gratis hare lokalen afstond, was het mogelijk, eindelijk de tentoonstelling van Indische Kunst-

nijverheid te doen plaats hebben, tot het houden waarvan sinds de oprichting der afdeeling het voornemen had bestaan.

De tentoonstelling werd geopend den 22 April, den Zaterdag vóór Paschen, en bleef tot en met den daarop volgenden Dinsdag toegankelijk. Het tentoongestelde bestond uit voorwerpen door leden der afdeeling en andere belangstellenden in de omgeving afgestaan, waarbij eene ruime zending, verstrekt door het Koloniaal Museum te Haarlem, zoomede eene collectie artikelen uit den voorraad van »Boeatan» te 's Gravenhage. Van deze laatste was een groot deel te koop.

De tentoonstelling, die goed slaagde en zeer de belangstelling trok, was kosteloos toegankelijk voor de leden der afdeeling en hunne huisgenooten. Van de niet-leden werd een toegangsprijs van slechts 10 cent gevorderd, terwijl, met het doel om bij de onderwijzers belangstelling voor onze koloniën te wekken, aan al het personeel, zoo in de gemeente als in de omliggende plaatsen, aan de scholen voor lager onderwijs kosteloos toegang werd verleend.

Geteld werden ruim 700 bezoekers, waarvan 348 betalenden.

Dank wordt gebracht aan den directeur der Kunstnijverheidsschool te Zutphen den heer A. van der Hoef, voor zijn steun en medewerking, raad en voorlichting in alle opzichten verleend. Evenzoo past een woord van hulde en erkentelijkheid aan de dames van Baak en Tromp te 's Gravenhage, die zich zoo verdienstelijk maakten bij het rangschikken en étaleeren der aanwezige voorwerpen en die gedurende den geheelen duur der tentoonstelling in de lokalen aanwezig waren om de belangstellenden onverdrotten alle gewenschte inlichtingen te geven. nu en dan gevolgd door tal van bezoekers, met dezen de geheele tentoonstelling doorlopende, de aandacht op de meest belangrijke inzendingen vestigende en als het ware gevende een cursus in de verschillende takken der Indische kunstnijverheid en huisvlijt.

De geldelijke opofferingen, die het tot stand komen der tentoonstelling van de afdeeling eischte, maakte het niet mogelijk meer dan ééne lezing te geven. Door bijzondere omstandigheden werd zij uitgesteld tot Januari 1906, toen zij op den 9de dier maand plaats vond.

De afdeeling telde, op 31 December 1905, 2 donateurs en 63 leden.

Namens de afdeeling werd in het Hoofdbestuur op nieuw het denkbeeld besproken: om van »Oost en West» weer eens eene beweging te doen uitgaan om door het schoolonderwijs bij de Nederlandsche jeugd, door het aanbrenge van meerdere kennis, belangstelling voor onze Koloniën te wekken, en voorgesteld, als eerste stap daartoe, de vraag te stellen: wat gedaan kan worden, vooral om zich de medewerking der onderwijzers te verzekeren?

De algemeene vergadering der vereeniging werd bijgewoond door den afgevaardigde der afdeeling, den heer A. Walland.

De periodiek aftredende bestuursleden, de heeren

kenmerken van een Javaan. Hij was namelijk de zoon van een Javaansche *halfcast* (vader Europeaan, moeder Javaansche) met een Chinese vrouw.

Op Sumatra vindt men allerlei zonderlinge rasvermengingen. De jonge man was natuurlijk getrouwd en had vier kinderen. Voor een luitenant wel wat al te veel! Een toestand, die echter in Atjeh normaal schijnt te zijn.

Zoals ik terecht vermoedde, was er hier iets gaande. Een troep van 34 inlanders was, volgens de berichten van onze spionnen op zes uur afstands van ons gekampeerd en men hoopte ze te kunnen overvallen en in de pan hakken. Een afdeeling was zuidelijk om den Goudberg heen gemarcheerd en zou een bende van 't oosten naar het westen afsnijden, zoodat zij onzen luitenant in de armen moesten loopen. Terwijl zij nu uitrusten, kwam een Inlandsche spion behoedzaam naar ons toe en onderhandelde een kwartier lang met den luitenant. Daarop verdween hij weder doodstil achter de bamboes palissade in de duisternis.

Deze spionnen worden door de Hollanders betaald en heeten »oppassers», maar zijn niettemin veelal onbetrouwbaar. Zij oefenen dit treurig bestaan alleen uit om een naburig geslacht, waarmee zij in bloedige vijandschap leven nadeel aan te doen. Hoe voorzichtig zij ook in hun onderhandelingen met de Hollanders zijn, worden zij echter toch meestal binnen korten tijd door hun tegenpartij herkend en vermoord. Ook komt het voor, dat zij onjuiste berichten geven en colones op een dwaalweg voeren, ze in een hinderlaag der inlanders lokken en dan zelf spoorloos verdwijnen.

De nacht ging rustig voorbij; 's morgens vroeg ging ik met mijn dapperen Schaffhauser er op uit. De luitenant vroeg mij om zoo mogelijk, een hert mede te brengen, daar er geen versch vleesch te krijgen was. Maar ik bracht geen hert mede ik was dol blijde, zelf heelhuids terug te komen, want de typhuszwakke overviel

FEUILLETON.

In de binnenlanden van Sumatra.

DOOR

E. Baron BINDER-KRIEGLSTEIN.

Uit de *Kreuzzeitung* vertaald door L. J. v. d. B. v. R.

VII.

Om drie uur 's morgens keeren wij wederom naar het bivak terug, doodmoede, maar muskieten en roode mieren, die bij millioenen rondzweven, laten ons geen oogenblik met rust, van slapen geen sprake, daarom gaan wij weer maar spoedig verder, weg van Blang Oelam, al zou het ook oude wijven met klompen regenen — dat is ons om het even.

Hier kan men eenvoudig niet blijven, al zou men er al het wild ter wereld aantreffen. En wij marcheeren af om de hoogvlakte van Lonto te bestijgen, maar mijn krachten zijn al gauw uitgeput, zoodat ik onder het klimmen telkens een kwartier moet rusten. Na verloop van vier uur zijn wij aan een rivier, en dan op eens kan ik haast niet verder. Wij slaan links af om bij een kampong van ongeveer tien hutten te komen, ten einde een poosje uit te rusten.

Daar vernemen wij tot onze groote verbazing, dat hier gisteren een patrouille maréchaussee is geweest en dat er in Seulimeum 40 man gekampeerd zijn. Er moest daar wat te doen zijn, en wij besluiten om morgen er heen te gaan; het is maar vier uur loopens over een goede weg langs het strand. Wij nemen een bad in de rivier en worden verrast door een twaalfstal Atjehers, die het gevolg nitmaken van een Panglima, het hoofd van een ouden stam. Deze Panglima is een jonge, knappe kerel, gekleed in een blauwe uniformjas met gouden knopen en

generaalskraag, een met edelgesteenten versierde dolk in den gordel gestoken, een opperhoofd, dat met de Hollanders in vrede leeft, maar toch, gelijk ik later vernam, de inboorlingen in 't geheim ondersteunt. Met kalme waardigheid rookt hij een sigaret, rust hier even uit. Vóór hij weg gaat, komt hij naar ons toe om afscheid te nemen. Wat een prachtige kerel is hij!

Ik verlang er naar mij wederom bij de maréchaussee te kunnen aansluiten, en deze escorte, waarover ik zeer ontevreden ben, kwijt te raken. De soldaten brutaliseeren, niettegenstaande mijn streng verbod, telkens de Atjehsche dragers en gidsen, zijn zeer ongehoorzaam en de sergeant heeft niet de minste macht over hen.

Wij volgen het strand en 's avonds zijn wij in *Lam Panas*, de grootste kampong aan de kust, waar een bivak voor doortrekkende troepen is, evenals overal elders uit bamboe en gras opgetrokken. De Atjehers hebben het meermalen in brand gestoken, maar daar zij het zelf telkens weer moesten opbouwen, hebben zij het ten slotte gelaten. Hier ontmoet ik tot mijn groote blijdschap mijn braven sergeant Schahohis en nagenoeg de geheele brigade, waarmee ik in het Oostgebergte ben geweest. Gode zij dank! Ik had nu weer maréchaussee, die ook wel geen engelen, maar oneindig beter zijn dan garnizoens-infanteristen. Het groote onderscheid tusschen beide troepen was dadelijk merkbaar: terwijl de infanteristen er zich in 't minst niet om bekommerden hoe het met mij ging en de Atjehers mij maar alles moesten bezorgen wat ik noodig had, kwamen er nu onmiddellijk een paar maréchaussee toegeschoten, die mijn bed goedlegden, rijst voor mij kookten en zich in alles dienstvaardig en behulpzaam betoonden.

Hier vond ik als kommandant een luitenant, dien ik reeds in Seulimeum had leeren kennen — een halfbloed tusschen — hm! ja tusschen wat? Hij zag er uit als een Chinees en iedereen dacht dat hij er een was. En toch had hij ook iets van een Europeaan en even onbedriegelijke

J. A. A. In 't Velt en A. Walland werden herkozen.

REKENING EN VERANTWOORDING.

Ontvangsten.	
Saldo	f 86.36
Contributiën 1905:	
2 à f 5.—	10.—
3 » - 3.—	9.—
20 » - 2,50	50.—
6 » - 2.—	12.—
47 » - 1.50	70.59
78	f 237.86
Entrée v. tentoonstelling	34.80
Rente spaarboekje	2.83
	f 275.49
Uitgaven.	
Bode v. d. Berge	f 15.—
» » » » tentoonstelling	4.—
Advertentiekosten	37.03½
Afrekening tentoonstelling	70.40
Assurantie tentoonstelling	6.—
Huur koffiekamer 21 Febr.	1.50
Wagenhuur 19 April	1.—
J. H. Wansleven drukwerken	16.80
W. C. Millink kasboekje	0.50
Aan Hoofdbestuur 78 leden à 50 pCt.	39.—
Ontv. postwissel	0.15
Saldo	84.10½
	f 275.49

De beide het verst van het centrum der Vereeniging verwijderde Afdelingen Curaçao en Parijs, lieten in het afgelopen jaar weinig van zich hooren, wat helaas wel een bewijs zal zijn, dat er niet veel kracht van uitging. Moge hierin het volgend jaar verbetering komen en dan ook de lang gekoesterde wensch vervuld worden, dat in Suriname, waar onze Vereeniging een zeventigtal leden telt, een werkzame afdeling tot stand komt.

Onze verhouding tot de vroegere Afdeling, thans Zuster-Vereeniging, te Batavia is nog altijd niet van dien aard, als tot bereiking van hetzelfde doel, dat wij nastreven, gewenscht ware. Wat zouden wij onder gestadige samenwerking, de een de ander aanvullende en steunende, elkander wederkeerig met raad en daad dienende, het Koloniaal Weekblad als gemeenschappelijk orgaan beschouwende, beide reeds veel verder op den gezamenlijk ingeslagen weg gevorderd zijn! Wij, van onzen kant, zullen niet ophouden te trachten op den duur toch tot deze ware verzuistering te geraken, en zien ook in dit opzicht de toekomst hoopvol tegemoet.

Zouden onze ruim 300 leden, in Oost-Indië, die bijna allen ook lid zijn van het daar gevestigde «Oost en West», niet het hunne kunnen bijdragen tot bevestiging van den band tusschen de beide Vereenigingen?

Ook hunne medewerking aan het Koloniaal Weekblad in den vorm van korte beschrijvingen van land en volk, toestanden en zaken uit hunne onmiddellijke omgeving, zou recht hartelijk welkom zijn. Mag «Boeatan» zich verheugen onder hen reeds vele ijverige deelnemers te hebben, de redactie-commissie van ons orgaan zou gaarne nog

mij eensklaps zóó hevig, dat ik niet meer klimmen kon en na twee uur geloopt te hebben, meestal in den regen, zoo gauw mogelijk weer trachtte thuis te komen. Dicht bij ons in een laagte zagen wij olifanten staan, maar ik gevoelde mij te slap om verder op avontuur uit te gaan. De dappere Schahohis en de vier maréchausées rieden mij dringend aan om terug te keeren, want ik zag zoo wit als een doek en kon bijna geen adem halen.

Dien geheelen namiddag voelde ik mij vervelend; den volgenden morgen marcheerden wij weder in zuidelijke richting om Lam Tenha, mijn eerste rendez-vous met de olifanten en neushoorns. De weg liep over een tiental uitloopers van het goudgebergte en was zeer steil. Den geheelen nacht moest worden doorgeloopt, maar ik wilde er niettemin bij zijn, ofschoon de luitenant er zich tegen verzette, verklarende dat «burgers en particulieren», geen deel mochten nemen aan een expeditie. Ik schreef hem daarop op een groot vel papier een diplomatische verklaring, dat hij mij wel is waar verboden had mede te loopen, maar dat ik, zonder mij daaraan te storen met mijn manschappen gevolgd was en alle verantwoordelijkheid er van op mijn toch al zwaar belast geweten zou nemen. Ik had namelijk van den kommandant van Kroeng Radja ook reeds bevel gekregen de grenzen van Pedir niet te overschrijden daar hij vreesde, dat wij, in zoo kleine getale overvallen en gedood zouden worden.

Maar er kwam niets van mijn voorgenomen discipline-loosheid. 's Avonds kwam onze spion weer terug, meldende dat in de vijandelijke kampong reeds een afdeling cavalerie uit Kota Radja was aangekomen en alles verlaten had gevonden. Er bestond geen kans om slaags met den vijand te raken en ik liet 's nachts de brigades en de maréchausées alleen opmarcheeren. Den volgenden dag kwamen wij te Lam Tenha aan

meerdere, zoowel Oost- als West-Indische leden-medehelpers tellen, opdat ons blad in alle opzichten de koloniale inlichter bij uitnemendheid worde, liefst het woord ook door goede illustraties verlichtend. Een tweede voorwaarde om hiertoe te geraken is de gestadige toename van het aantal lezers. En hiertoe kunnen alle leden medewerken, door ieder in eigen kring belangstellenden voor ons streven te winnen. Niet het minst rekenen wij daarbij op de hulp van onze Correspondenten:

- te Almelo, Mevr. W. Jansen geb. Scholl Engberts, Adastraat.
 - » Bergen op Zoom, P. A. de Jong.
 - » Brussel, A. le Clercq-Jette, 83 rue van der Borgh.
 - » Bussum, Mevr. C. Smelt Woodland geb. Schellemans, Villa Corlo.
 - » Deventer, A. J. de Jong van Schouwenburg.
 - » Hummelo bij Doetinchem, Mr. J. W. Barkey.
 - » Dordrecht, Dr. Kiewiet de Jonge.
 - » Enschedé, Dr. A. Borgman.
 - » Haarlem, E. von Saher.
 - » Harderwijk, C. H. L. Baelde.
 - » Hengelo, Mevr. J. Cardinaal geb. v. Douwen.
 - » Hilversum, A. Kluijver, Melkpad 23.
 - » Hoogezand, P. Boon Kzn.
 - » Kampen, H. Dijkstra.
 - » Parijs, Mej. P. Brondgeest, 69 Boulevard St. Michel.
 - » Roermond, Mej. A. Lauweriks.
 - » Sliedrecht, Mevr. de Wed. P. L. van Haften-v. d. Wetering.
 - » Tiel, D. C. J. van Batenburg.
 - » Voorne en Putten, Dr. J. C. C. W. van Nooten, te Brielle.
 - » Wageningen, Mevr. Berkhout—Bimmerman.
 - » Wijk-bij-Duurstede, Corn. J. Th. Thieme.
 - » Zandvoort, Mevr. M. E. Ovink—Westenenk, terwijl wij vertrouwen, dat ook hunne geleerden spoedig zullen worden versterkt door vertegenwoordigers in verscheidene andere steden, waar onze Vereeniging nog geen Afdeling heeft. Wie onzer leden weet ons hiervoor namen op te geven?
- Iedere wenk of raadgeving in het belang van ons werk zal natuurlijk dankbaar worden aanvaard. Er is zoo véél en velerlei te doen, om ons doel wat nader te komen, dat zoowel wij, als de afdelingsbesturen bij dien arbeid den daadwerkelijken steun en medewerking van alle leden en belangstellende ten zeerste behoeven.
- Het Hoofdbestuur:
- N. VAN ZUYLEN—TROMP, *Presidente*, 7a Heerengracht, den Haag.
 - G. P. H. H. GONGGRIJP, *Penningmeester*, 2 van Galenstraat, den Haag.
 - L. P. F. SCHIMPF, *Secretaris*, 8 Theresiastraat, den Haag.
 - M. TEN BOSCH—BOSSCHER, *den Haag*.
 - F. P. L. VAN DRIEL, *Breda*.
 - Prof. Mr. J. E. HEERES, *Leiden*.
 - E. A. H. VAN DER HEIDE, *Amsterdam*.
 - A. VAN HENGST—HAUS, *Apeldoorn*.
 - J. JONKER, *Arnhem*.
 - J. E. VAN OEVEREN—VAN SCHAİK, *Utrecht*.
 - J. L. PIERSON, *Nijmegen*.
 - Mr. H. SMEENGE, *Amsterdam*.
 - Th. J. A. VAN ZIJLL DE JONG, *Warnsveld bij Zutphen*.

en ik besloot daar een week te blijven om wat op krachten te komen, daar de lucht daar zeer gezond en versterkend is. Ik zend de patrouille naar Kroeng-Radja terug, en laat een bode naar Seulineum heen en weer draven, die den 70 Km. langen weg in twaalf uur tijds aflegt en mij van kapitein Beckering een flesch whiskey brengt, waarbij zijne vrouw nog een flacon rhum en een paar flesschen bier had gevoegd. Ik rust nu wat uit en stel een twaalfal schetsen samen, waarvan echter later de grootste helft weer verloren ging. Het leven in dit kleine bivak was een waar idylle!

's Morgens nam ik eerst een bad, werkte tot den middag, gebruikte dan een landelijk maal, kippensoep, rijst met wildbraad — hetzij watersnippen, duiven of herten en wild zwijnenvleesch — hield daarna een siësta en tegen den avond liep ik wat rond in de bosschen en bergpassen, waar allerlei vreemde planten met prachtige bloemen en vruchten te bewonderen vielen. Zoo ging de tijd alleraangenaamst voorbij. 's Avonds schijnt de maan tusschen de cocospalmen door op mijne schrijftafel, d. w. z. het netwerk uit fijngespleten bamboes gevlochten, dat tot deze waardigheid verheven is — op den achtergrond van het bivak, fluit een Javaansche soldaat op een instrument van eigen maaksel, zijn zangerig klagende melodieën, — aan den ingang der bamboespallisade staat de wachtpost in 't geweer en telkens wanneer de Atjehers komen met een verzoek of een opdracht, wordt er op een welluidende gong geslagen. Alles is hier even rustig en paradijsachtig mooi, zoodat ik geneigd ben uit 't diepst van mijn hart alle beschaving te verwenschen, verlangend, deze als een lastig kleed af te kunnen werpen om evenals deze inlanders mij te verheugen in de natuur en hare gaven en daarin algeheele voldoening te kunnen vinden.

(Wordt vervolgd).

LAMBERT WATERREUS,

Sumatrastraat 279

b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Zeer mooie Gandaria assin en Atjar Gandaria Bombaye ducks, Palmine (planten vet) Windham Corn (mais) Nangoeng Thee, Goela aren, Ketjap Benling, Roode visch etc.

GERASPTE KLAPPER.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen arglistige nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN

Onderwijs Vertalingen

Proefles gratis.

Prospectus franco.

Moderne Wasch-, Glans- en Strijkinrichting

Mejⁿ NOORDHOEK & v. d. HEUVEL,

Beeklaan 265

bij de Weimarstraat, 's-GRAVENHAGE.

W. POPPINK,

Zadelmakerij.

Reisartikelen.

141-143 Prins Hendrikstraat DEN HAAG.

Oranje-Hôtel.

NIJMEGEN.

Speciaal ingericht voor Indische Families.

REKENING EN VERANTWOORDING VAN DEN PENNINGMEESTER.

(art. XV derde alinea sub n°. 2 Statuten).

Ontvangsten over 1905.

Saldo van het vorig boekjaar 1904	f 240.33
Afzonderlijk geïnde contributiën	246.32
Contributiën v. d. Afd. Suriname 1903	9.50
idem idem 1904	136.17
idem v. d. Afd. Utrecht 1905	35.50
idem » » Groningen »	10.50
idem » » Nijmegen »	46.—
idem » » Breda »	35.—
idem » » Zutphen »	39.50
idem » » Leiden »	19.50

idem » » » Rotterdam 1904	-	41,—
idem » » » Amsterd. 1905	-	62,50
idem » » » Apeldoorn »	-	39,50
idem » Ned. Indië (gezonden kwitantien)	-	1023,50
idem » de Afd. 's-Gravenhage 1905.	-	505,—
Per post geïnde contributiën buiten de afdeeling.	-	393,75
Rente door den penningmeester gekweekt (postspaarbank).	-	8,45
Voor verkochte lidm. kaarten, Surprentbriek. en weekbl.	-	20,25
Diverse kleine ontvangsten.	-	13,90
Legaat van wijlen den Heer Post.	-	5000,—
	f	7925,67

Uitgaven.

a. Commissie van redactie van het Weekblad	f	957,—
b. Frankeer- transport- en bureaukosten.	-	421,93
c. Reiskosten van het Hoofdbestuur	-	131,58
d. Kosten van inning der contributiën, ook van N.-Indië.	-	141,70
e. Zaalhuur.	-	14,—
f. Drukwerk.	-	290,64
g. Restitutie van te veel betaalde contributiën	-	17,—
Als onbetaald uit N.-Indië terug ontvangen kwitantien	-	326,50
h. Contributiën aan andere vereenigingen.	-	11,05
i. Div. (kosten van bijeenkomsten)	-	5,25
k. Belegging van het Legaat Post in obl. N. W. S. 3 pct. / 4675,63 in de Spaarbank	-	324,37
	f	5000,—
Saldo in kas	-	909,02
	f	7925,67

Pers-kroniek.

Inhoud: Nogmaals de heer Grapperhaus aan het woord: wat deze heer niet en wat hij wel in ons stukje had moeten en kunnen lezen — klachten van Blanda in de Controleur: schrijvende en controleerende ambtenaren. — Mr. van Deventer en het Algemeen Handelsblad over het wetsontwerp tot wijziging van art. 75 en 104 van het Reg. Reglement.

Van den heer L. Grapperhaus ontvingen wij het volgend schrijven:

"Aan de Redactie-Commissie van het Koloniaal Weekblad."

Geachte Commissie!

Van uwe scherpzinnigheid had ik 'n onderstelling, als in uw jongste blad genit, nauw verwacht. Nu ze gedrukt is, moet ik u verzoeken mijn laatste brief toch te plaatsen. Er worden anders verkeerde gevolgtrekkingen gemaakt. De voorlaatste alinea, die alleen u en mij aangaat, kunt u wel schrappen.

Wilt u tevens onthouden, dat ik al wat ik in "De Telegraaf" schrijf onderteeken? Ik sta buiten de redactie. Ik zend u het stukje van W. niet, omdat ik de bijzonderlijk onderstreepte woorden theoretisch goedkeur, maar wijl ik ze praktisch begrijpelijk vond. Doel was, u te doen inzien, dat 't niet altijd duivelachtige hatelijkheid of gemeene stokerij behoeft te zijn, als er in buitenlandsche bladen eens iets scherp over de Indische toestanden wordt gezegd. Voor iemand, die niet alleen correspondent, maar ook Nederlander is, zijn deze zaken uiterst moeilijk. Dat neemt niet weg, dat de menschelijke verantwoordelijkheid wel eens de nationale schaamte overtreft. En kan men op die wijs het rechtsgevoel der eigen dikhuidige pers eenigszins verlevendigen, dan wordt er ook wel iets mee bereikt. Het opzettelijk in buitenlandsche bladen schrijven om de openbare meening wakker te roepen, keur ik — dat wil ik wel zeggen — beslist af. Ik geloof anders wel, in tegenstelling tot u, dat algemeene bekendheid dezer zaken eenig gevolg zou hebben. De geschiedenis der "concentratiekampen", die ik beroepshalve nauwkeurig gevolgd heb, schijnt u niet helder meer voor den geest te staan. De verantwoordelijkheid der wereld heeft toen véél geholpen. Bovendien gaat 't in onze Koloniën altijd in 't groot: niet om honderden, maar om duizenden. En ten slotte heeft het kleine Nederland andere vijanden dan Engeland. Ik waag het niet uit te denken, wat er gebeuren kan, zoo er eens, als gezegd, 'n veldtocht tegen Nederland wordt geopend.

Hoogachtend.

Uw Dn.

L. GRAPPERHAUS.

De heer Grapperhaus gelooft dus o.m. wel dat als hij de zaak — in casu een of andere ongerechtigheid — in de courant zet, dit er toe bij zal dragen om het „rechtsgevoel der eigen dikhuidige pers“ eenigszins te verlevendigen.

Wij feliciteeren den geachten schrijver met deze opvatting; maar hij neme ons niet kwalijk indien wij bij onze opvatting van het tegendeel blijven. Niet dat wij „algemeene bekendheid“ van iets in de kolonie gebeurd zouden schuwen. Volstrekt niet. Maar wél en daar blijven wij bij — dat individueel de repressieve werking van een

of ander courantenbericht in buitenlandsche bladen geplaatst, zelfs al geschiedt dit door niemand minder dan de schrijver van het bovengeplaatst stuk, al zeer gering is.

Een inlandsch of europeesch fuselier zal er niet meer of minder omrampassen, ook al was hij zeker dat de heer Grapperhaus hem in een zijner buitenlandsche bladen zal zetten. Dat laat den militair volmaakt koud.

De man van den eventueel te begaan euveldaad heeft aan den heer Grapperhaus, het buitenlandsch persoordeel etc. etc. glad maling. Wij gelooven dat dit meer de realiteit der feiten nabij komt dan allerlei gewichtig gepraat over de buitenlandsche pers. Dat staat heel aardig in de courant, geeft een zeker retief aan den schrijver, die dit vreeselijke wapen der buitenlandsche openbare opinie" hanteerd maar tot het wezen der dingen doet het niet veel af.

Wat nu de schrijver aan het slot vraagt: of Nederland ook andere vijanden heeft dan Engeland, zij hem medegedeeld, dat wij over dit onderwerp, bovendien niet door ons aangeroerd, geen discussie met hem wenschen te openen.

Dergelijke politieke discussiën entameere hij b. v. in de groote dagblad pers. Als de heer Grapperhaus daar zijn licht over die allergewichtigste zaak wil ontsteken zullen wij zeker van zijn optreden melding maken. Maar thans is zij naar aanleiding van hetgeen wij schreven en waarover de schrijver ons reeds ten tweeden male met zijn belangrijke opmerkingen vereert, niet aan de orde.

Zeer dankbaar voor de belangstelling, waarmee hij de "kroniek" in Oost en West volgt, leze hij daarin toch geen verborgen bedoelingen welke daaraan ten eenenmale vreemd zijn. Wij hadden het niet over "vijanden van Nederland" en evenmin over "andere vijanden dan Engeland".

"Blanda" laat in *De Controleur* maar steeds "aanklachten" hooren tegen het indisch bestuur. Thans heeft hij het over de ambtenaren, die geen tijd hebben om behoorlijk met de bevolking in aanraking te komen, terwijl zij wel tijd hebben om "wetenschappelijke artikelen te schrijven. Men zegt, schrijft hij, dat de ambtenaren zóó overstelpt van dienstwerk zijn, dat zij den tijd missen, met de bevolking in nauw contact te komen. Wij willen zulks gaarne aannemen, maar hoe vinden zij dan wel den tijd voor andere bezigheden buiten hun eigenlijken werkkring liggende, b. v. het schrijven in bladen en tijdschriften? Zoo zien wij nog als vasten medewerker aan het vierde deel der "Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië" opgegeven den heer F. Fokkens, resident van Madoera. Terwijl deze hooge bestuursambtenaar wetenschappelijke Indische artikelen maakte en zich dus als kenner en vraagbaak van Indië en zijn bewoners opwierp, had hij geen flauw besef van het ontzettende onheil, dat het door hem bestuurde gewest sinds langen tijd had getroffen.

"Op zichzelf is die bijzondere en vrijwillige arbeidsprestatie natuurlijk loffelijk. Ook verblijdend, want zij doet de beste verwachtingen koesteren van zijn waarde als ambtenaar. En toch komt men hierin niet zelden leelijk bedrogen uit. Nemen wij maar weer den heer Fokkens. De man heeft veel geschreven en gelezen. Links en rechts vinden wij zijn geschriften. Zoo zien wij hem, in zijn kwaliteit van "Inspecteur der Cultures" ook al vermeld als vasten medewerker aan genoemde Encyclopaedie voor het eerste deel en zelfs als mede-redacteur voor het tweede. Bij de voltooiing van dit laatste deel schreef prof. P. A. van der Lith o. m.: "Bij het beëindigen van het tweede deel dezer Encyclopaedie mag een woord van hartelijken dank niet ontbreken aan den heer F. Fokkens, die mij bij een goed deel van den arbeid, voor de samenstelling van dat deel gevorderd, als redacteur ter zijde stond". Door terugkeer naar Indië moest hij de redactie nederleggen. Maar hij bleef, zooals wij zagen, vaste medewerker. Is het te verwonderen, dat men zijn beteekenis qua ambtenaar afmat naar wat hij over Indië geschreven heeft?

"Thans dringt de massa in Indië aan op zijn verwijdering — met spoed — uit 'slands dienst wegens schromelijke nalatigheid en plichtsverzuim in de uitoefening van zijn hoog en verantwoordelijk ambt en gebleken absolute onbekendheid met de toestanden in zijn gewest."

* *

In het *Algemeen Handelsblad* van 24 Mei jl. komt de heer O. Th. van Deventer op tegen de bestrijding, die de voorstellen van den minister van koloniën tot wijziging der artt. 75 en 109 van het Regeeringsreglement van de zijde van het Amsterdamsche orgaan ondervindt.

Het blad had in zijn strijd tegen het wetsontwerp een uitspraak van een onbekenden "hoogen indischen hoofdambtenaar" aangevoerd. Wel werd oververteld wat die heer tegen het wetsontwerp had gezegd, maar niet wie die hooge autoriteit was. Er werd dus zoo iets van een groote onbekende ten tooneele gevoerd waarbij men maar heetemaal moest afgaan op de juiste waardeering, die het blad aan het gezag van dezen onbekenden grootheid geliefde te schenken.

Deze in "hoog aanzien staande" heer X zullen wij hem dan maar noemen, had aan het blad de niet spik-splinternieuwe bewering toevertrouwd, dat de "inlanders geen grooter en gevaarlijker vijanden hebben dan de europeesche rechtsgeleerden met hun formalisme en hun gebrek aan adat-kennis".

"Een woord van protest", zegt Mr. Deventer, tegen deze onbarmhartige verkettering van allen, die het inlandsche recht niet als een onaantastbaar heilig heil beschouwen, is te meer op zijn plaats, omdat de hooggeroemde hoofdambtenaar zelf toch ook de onvoorwaardelijke handhaving der inlandsche volksinstellingen niet aanbeveelt. Immers, zoo schrijft hij, waar deze in strijd zijn "niet met ons

recht, of met onze westersche opvattingen; maar met het recht", daar acht ook hij afwijking van die instellingen gewenscht. Wat is nu echter "het recht"? Voor zoover mij bekend, is deze vraag, in letterlijken zin opgevat, tot dusver nog door niemand ter wereld beantwoord. De orakelspreuk zal dan ook wel zóó moeten worden begrepen, dat zelfs de adat moet worden getoetst aan het maatschappelijk en economisch belang der betrokken personen en dat, indien dit belang door de handhaving der adat mocht worden geschaad, afwijking niet slechts geoorloofd maar zelfs plichtmatig is.

Is deze opvatting juist, dan blijkt het verschil tuschen den Minister en den hoofdbtenaar minder groot dan aanvankelijk het geval scheen. De hoofdbtenaar wil van de adat afwijken, indien het welbegrepen belang der inlanders zich tegen haar handhaven verzet; de Minister wil haar handhaven, waar afwijking strijdig zou zijn met ditzelfde belang. Zoo gesteld kan het verschil er een zijn van meer of minder ver gaan, maar niet een verschil van beginselen. Het is de opportuniteit, de praktijk, die ten slotte zal moeten beslissen, wat voor elk onderdeel van het recht het belang der inlanders eischt: afwijking van de adat, of haar handhaven.

"Wie de belangen der bevolking wil dienen, moet in de eerste plaats streven naar verbetering harer economische toestanden", heet het in den brief van den hoofdbtenaar. Behoef ik er op te wijzen, dat deze meening niets nieuws bevat, maar reeds jaren achtereen verkonigd werd door allen, die zich met de studie der economische belangen van onze koloniën bezig hielden, tal van Europeesche rechtsgeleerden niet uitgesloten? Waar echter wel op gewezen schijnt te moeten worden is, dat tot de voorwaarden dier verbetering ook behoort meerdere rechtszekerheid, dan thans voor den inlander bestaat. En daar de aanhangige wetsontwerpen de eerlijk bedoelde strekking hebben, deze voorwaarde te vervullen, verdienen zij, in stede van een uit de hoogte daarover gestreken, vernietigend vonnis, de ernstige en waardeerende overweging van allen, die het wél meenen met den inlander.

Het blad schrijft onder het stuk van Mr. van Deventer als noot:

"Wij zouden den geachten inzender wel in overweging willen geven, alsnog eenige aandacht te schenken aan al wat — blijkbaar van zeer deskundige zijde — tegen de aanhangige voorstellen van den vorigen en den tegenwoordigen minister van Koloniën gesproken en geschreven is. Het is, uit zijn *Gids*-artikel, bekend dat hij die voorstellen met warmte verdedigt; maar het komt ons voor, dat hij de daartegen aangevoerde bezwaren veel te licht telt. Men leze b. v. de artikelen over "Inlandsch recht en inlandsche Christenen" in de *N. R. Ct.* van 12 en 13 Mei jl., welke alleen reeds volkomen voldoende schijnen om onze opvatting van de strekking der wetsontwerpen te rechtvaardigen".

De bijzonder venijnige artikelen in de *N. Rott. Ct.*, indertijd hier gerefereerd, "schijnen het blad reeds volkomen voldoende" om het wetsontwerp te veroordeelen.

Dat "schijnen" is gelukkig nog al voorzichtig gezegd, want we herinneren ons zelden artikelen gelezen te hebben, waarin op grovere wijze een minister wordt bestreden dan juist in die stukken waarop het amsterdamsche blad zich nu beroept. Daarin werd werkelijk een toon aangeslagen en een wijze van strijden gevolgd beneden de waardigheid van het rotterdamsche orgaan. De "adat-vereeder", die daar aan het woord was, was misschien meer op de hoogte van oostersche adat dan van een zekere westersche adat, die hier nog tal van vereerders kent, zelfs al geldt het de bestrijding van een zaak, die de oostersche adat heet om hals te brengen.

Uit de Oost-Indische Mail.

Te Medan vertoefde onlangs de heer K. van der Veen gouvernements-veearts, een oude bekende van Deli, op zijn doorreis naar Britsch-Indië, waar hij in opdracht der regering de **veetoestanden** gaat bestudeeren, ten bate van de veeteelt op Java. Zooals bekend, is de heer van der Veen thans gevestigd te Batavia, waar hij ook leeraar is aan de landbouwschool voor Inlanders. Het plan bestaat nl. om aan die inrichting ook een veeartsenschool te verbinden in den geest van die te Madras. De heer van der Veen zal dan eveneens als leeraar van die nieuwe afdeeling optreden. Hoofdzakelijk dient zijn reis naar Britsch-Indië echter direct in 't belang van de Javaansche veeteelt. Plannen worden beraamd tot proefneming door kruising van het Javaansche vee met Bengaalsche stieren, nu de Javaansche buffels schijnen uit te sterven, hetgeen de heer van der Veen toeschrijft aan het geringe weerstandsvermogen dezer dieren. Australisch vee houdt het op Java niet lang uit, terwijl Bengaalsche stieren daarentegen tot een zeer krachtig ras behooren.

Uit *Weltevreden* schrijft de Correspondent van de *Semarang-Courant* met betrekking tot de op te richten **handels- en nijverheids commissie**, waarvan wij in ons vorig nummer melding maakten, dat de gouverneur-generaal zijn tijdelijk verblijf te Batavia wenscht te benutten om ten zijnen de autoriteiten en mannen van gezag in den handel te verzamelen en de samenstelling van deze "commissie" te bespoedigen.

Daartoe zou in April jl. ten paleize te Rijswijk vergaderd worden, doch wat er is behandeld, is tot heden slechts aan de ingewijden bekend.

Wij laten verder het woord aan den schrijver:

"De gouverneur-generaal is van oordeel, dat de handelsbelangen in Indië beter behooren te worden behandeld, o, zeker!"

Voor al het gouvernement zelf als handelsman optreedt en de ambtenaren met minder tact en zonder de vereischte sluwheid en aanwending der usantiën te werk

gaan, is 't noodig om, desnoods met wat meer oog voor de belangen van den particulieren handel, voorlichting en aanwijzing van den te volgen weg te erlangen van de besten en meest ontwikkelde uit dien handel.

Daarbij zit geen fiscaliteit voor, wel neen! Zijn de handelsbelangen tot heden niet goed behandeld, men heeft toch de handelsverenigingen en kamers van koophandel als officieel ingestelde lichamen, die in voeling en wrijving van gedachten met de regeering kunnen komen, wanneer zij dat willen?

Dat is 't juist. De kamers van koophandel plaatsten tot heden hun licht vrijwel onder de korenmaat en kwamen meestal dan eerst tegenover de regeering uit den hoek, als er wat te vragen, af te keuren dan wel te reclamieren viel. Zij traden over belangen en belangrijke zaken — ook voor den staat — noode in overleg met de regeering.

Aan dien toestand komt althans door de nieuw in te stellen commissie een einde, al vrees ik, dat van de zijde der regeering hoofdzakelijk fiscaliteit de drijfveer is voor de instelling.

Een werkelijke behartiging van de belangen van den particulieren handel, waarvan de koloniën 't toch moeten hebben, wordt van zulk een commissie, hoe de samenstelling ook zij, niet verwacht.

Waartoe het ten voorbeeld stellen van de commissie voor handelspolitiek in Nederland in deze moet dienen, is waarschijnlijk alleen den minister, G. G. en den A. S. duidelijk.

Zou 't misschien ook tot gezonde handelspolitiek behooren, als alle in voordeelige conditie verkeerende takken van industrie rationabel belast werden, b.v. de petroleum-industrie en niet alleen de suiker?

Er zijn mannen van de hoog-ethische koers, die aardig geïnteresseerd zijn in dat artikel.

Den 28en April had de vergadering, door 27 personen bijgewoond, plaats, onder leiding van den directeur van O. E. en N. De pers was niet toegelaten.

Toch weet het *Bat. Nbl.* daaromtrent mede te deelen: Terecht werd dus uit Weltevreden aan de *Sumatra Post* geseind:

De vergadering tot vorming eener commissie voor handel en nijverheid leidde tot niets.

«Bij de opening der vergadering bleek, dat ingekomen waren drie brieven, zooveel als prae-adviezen, van de heeren Dinger, mr. s' Jacob en Boissevain.

De heer Dinger, die zijn advies nader toelichtte, vond de instelling der commissie op den grondslag als door de regeering gewenscht, vrijwel overbodig. De regeering toch stoort zich tegenwoordig reeds heelemaal niet aan de adviezen der bestaande lichamen, de handelsverenigingen en de kamers van koophandel. Wat een derde lichaam er dan nog bij zou doen, verklaarde hij niet te begrijpen.

De heer Boissevain daarentegen juichte het denkbeeld zeer toe.

De directeur van onderwijs (voorzitter) zei, dat de heer Dinger ten onrechte meende, dat bij de regeering geen belangstelling zou bestaan voor de handelsverenigingen en de kamers van koophandel. Dat de brieven, door die lichamen tot de regeering gericht, eenvoudig onbeantwoord bleven, gelijk de heer Dinger geconstateerd had, was een gevolg van de drukke werkzaamheden....

Precies! zei de heer Dinger. Maar als men nu geen tijd heeft om met twee lichamen te corresponderen, hoe veel minder dan met drie...!

Van andere zijden bleek men van meening, dat de instelling der commissie geen zin had. Wel voelde men veel voor uitbreiding van de kamers van koophandel, vooral door het vestigen van dergelijke lichamen in de binnenlanden, waar zich gaandeweg een industrie ontwikkelt. Uit de leden dier kamers zou dan een centraal comité gekozen moeten worden, dat steeds voeling houdt met de verschillende kamers.

De vertegenwoordiger uit Deli (de hoofd-administrateur der Delimaatschappij) vond deze gedachte aanbevelenswaard, mits dan voor Deli, met zijn afwijkende industrieën, een sub-comité in het leven werd geroepen.

Toen men ten slotte weer op het oorspronkelijk onderwerp terugkwam, en over de al of niet wenschelijkheid der instelling van de handelscommissie stemde, bleek de vergadering in twee ongeveer gelijke kampen verdeeld. Maar per saldo waren er toch veertien stemmen tegen. En zoo liep de vergadering af. Zij had geduurd van zes uur tot half tien."

Java en Madoera.

De heer mr. dr. W. F. Schimmel, redacteur van de *N. Soer. Ct.*, heeft een onderzoek ingesteld naar de toestanden in de **Soerabajasche strafinrichting** en de resultaten daarvan in zijn jongste *Kronijk* neergelegd. Bijzonder bevredigend luiden deze niet:

«O. m. is er te Soerabaja plaats voor 1200 gestraften, doch de regeering heeft er 1320 heengezonden.

Het Eur. toezicht laat, tengevolge van gebrek aan personeel, veel te wenschen over. Het eigenlijke gevangenisbeheer wordt uitgeoefend door den directeur, twee Eur. sleuteldragers en een Inl. portier. De mandoers worden uit de gestraften zelf gerecruteerd.

Daar deze toestand op den duur gevaarlijk zou kunnen worden, heeft de directeur uitbreiding van personeel gevraagd en wel 4 Eur. opzichters.

De arbeid in de gevangenis, hoe onvolkomen ook geregeld, levert f1300 's maands aan winst op.

De indeeling van 't gebouw noemt schrijver allerzondelingst: er zijn zalen, waar 120 gevangenen des avonds en des nachts verblijven, zonder behoorlijk toezicht. De immoraliteit schreit daar ten hemel en vooral jeugdige gevangenen hebben zooveel te lijden, dat de dood hun verkieslijk voorkomt.

Ook de geneeskundige hulp laat veel te wenschen over. Zelfs geen dokter djawa is beschikbaar.

Ten slotte zegt schrijver, dat alle elementen aanwezig

zijn om een bloedig drama mogelijk te maken; de smeu- lende lont behoeft slechts in 't kruit te worden geworpen.

Volgens mededeeling van het Persbureau seinde de Resident van Madoera dd. 27 April, dat de indruk, welken hij op zijn tournee over het eiland gekregen had, zeer bevredigend was. De ziekte is sterk minderend tengevolge van de regens der laatste dagen. De aanplant in Sapoele biedt ook een hoopvoller aanzien.

Het *Bataviausch Nieuwsblad* betwijfelt de betrouwbaarheid der cijfers omtrent den ziekte-toestand op Madoera, welke door het Persbureau van den Resident zijn vernomen en gepubliceerd. Het blad zou van particuliere zijde andere cijfers kennen en vraagt: hoe dat nu zit?

In het *Soer. Hbl.* van 28 April schrijft de heer *Van Geuns* een nabetrachting over de **Madoereesche koorts-epidemie**.

Zij geeft een typisch beeld van de wijze, waarop door sommige ambtenaren »gediend» wordt, die zich thans de beenen uit het lijf loopen om de koortslidders aan kinine te helpen, terwijl, indien de dagbladen de trom niet zóó geroerd hadden, de menschen er waarschijnlijk nog als ratten zouden sterven...., gelijk in andere deelen van Java, waarop de aandacht niet gevestigd is.

Een schril licht wordt er geworpen op de beteekenis van de »zorg voor de volksgezondheid», blijkende ook uit het gescharrel, om, toen de regeering er kennis had gekregen van de misère, een paar dokters-djawa naar het land der ellende te kunnen dirigeren!... Deze zorg blijkt geheel onvoldoende; opleiding tot dokters-djawa op veel ruimer schaal en betere bezoldiging dezer Inlandsche artsen zijn als middelen tot verbetering zeer urgent.

Het Persbureau zond aan de verschillende dagbladen een afschrift van het verslag door den inspecteur over den burgerlijken geneeskundigen dienst, aan de regeering ingediend, betreffende het door hem ingesteld onderzoek naar de **koortsepidemie op het Tangerangse land Pasilian**, veel te uitvoerig om hier in zijn geheel op te nemen. Een basis om op voort te werken vond de inspecteur bij zijn komst niet. Noch de verhalen der bevolking, noch de ingediende rapporten en statistieken bleken betrouwbaar — hij was dus aangewezen op eigen onderzoek.

Dit wees uit, dat van een totale bevolking van pl. m. 3300 zielen, van Juli 1905 tot Maart 1906 9 á 10½ pct. moeten zijn bezweken aan malaria, die sinds jaren de bevolking van 't genoemde land teistert en waarvan de noodlottige invloed nu en dan door gebrek aan voedsel werd vergroot.

Het *Bat. Nbl.* van 23 April laat zijn stem hooren in het belang van den inlander, voor wien het **verkrijgen van recht**, als 't zoo te pas komt een vrome wensch is. Het blad haalt een voorbeeld hiervan aan en vestigt de aandacht er op dat den 17en Januari een dessahouf uit een onderdistrict der residentie Kedoe, afd. Poerwodjo, door de opgezetenen der dessa bij 't Eur. bestuur der afdeling was aangeklaagd, wegens het niet uitbetalen aan die opgezetenen der door de regeering terugbetaalde bedragen van de landrente, voor misoogst als anderszins kwijtgescholden, terwijl nu, drie maanden later, in deze zaak nog geen beslissing is genomen en de desaman nog op zijn geld wacht, hoewel het onderzoek der feiten hoogst eenvoudig was.

Het is een weinig bekend feit, lezen wij in de *Locomotief*, dat de verstandhouding tusschen gouvernements-inlandsche ambtenaren in Djokja evenals in Solo, en 's Vorsten dienaren over 't algemeen niet altijd van de beste is en wel hoofdzakelijk omdat velen van 's Vorsten dienaren over het algemeen het begrip priaji te nauw oppvatten, waardoor zij in de meening verkeeren, dat buiten de apanagehouders geen priaji denkbaar is. Als staaltjes van dat bekrompen begrip van sommigen dient het volgende:

Een Inlander, die zich geen denkbeeld kon vormen van de positie van een resident, vroeg eens: *Is de resident priaji?*

Dank zij het onvermoeid streven van den regent politie kota R. T. Sosronegoro is de verhouding nu beter geworden. De regent, een man van liberale richting, heeft de Javaansche Vereeniging Mardiardja in het leven geroepen, met priaji's van het gouvernement, van kasultanan en Pakoe Alaman tot leden. Het doel van de Vereeniging is o. m. voorkomen van kaartspel en geschillen, bevordering van het gezellig verkeer enz. Op de vijftiendaagsche bijeenkomsten, waarop nuttige lezingen worden gehouden, wist de regent er heen te leiden dat thans de priaji's der drie categorien broederlijk met elkander omgaan. Ook is het denkbeeld geopperd om de vrouwen der leden tot de vergaderingen toe te laten, opdat zij van de lezingen en voordrachten kunnen profiteren. Van de goede verstandhouding tusschen de drie golongans getuigt het steeds toenemende aantal leden, dat thans bij de 150 telt.

Buitenbezittingen.

Koelieloonen. Door den tijdelijken inspecteur van den arbeid *B. Hoetink*, is er de aandacht op gevestigd dat nu voor den Straitsdollar een vaste koers is aangenomen, er wellicht pogingen in 't werk zullen worden gesteld tot verlaging van de loonen der Javaansche koelies, die voor de Oostkust van Sumatra emigreeren.

Daar echter geen reden bestaat om het gebruikelijk loon van 6 en 7 dollars te vervangen door een in Ned.-Indische munt uitgedrukt loon tegen een lagere maatstaf dan die van de vastgestelde waarde van den dollar op f 1.40, heeft de gouverneur-generaal aan de hoofden van gewestelijk bestuur als zijn wensch doen kennen, dat

hierop bij het teekenen der werkcontracten op Java voor Deli zal worden gelet.

Het door de bevolking geleden verlies, tengevolge van de beschadiging der irrigatiewerken van Gianjar (**Bali**), bedraagt volgens plaatselijk onderzoek, zeer matig berekend, 44000 gulden.

Van den resident van Timor kwam bericht dat hij op **Soemba** was teruggekeerd en gebleken is dat Oemboekrai de betaling der opgelegde boete had gestaakt en gevluht was, zonder eenige bekende reden. Een colonne is bezig hem op te sporen. Thans zijn 12 uit Koedi ge-roofde personen teruggevonden.

Het bericht van de nederlaag bij den aanval op de rotsstelling **Bantoe-Batoc** in Doeri heeft in militaire kringen zeer de aandacht getrokken. Het *Soer. Hbl.* bericht dat de aangevraagde derde bergbatterij van Soerabaja uit den 3en Mei naar Celebes zou vertrekken met bovendien een sterke aanvulling maréchaussees.

In totaal zal de colonne, die aan den hernieuwden aanval op 's vijands stellingen zal deelnemen, 500 man sterk zijn, terwijl over 4 kanonnen van 7,5 cM. Berg en een sectie genietroepen met de noodige springmiddelen beschikt zal kunnen worden. Vermoedelijk zal de overste Michielsen weër het commando op zich nemen. Dat na den val van Bantoe het nabij gelegen en niet in onderwerping gekomen landschap Doeri niet eerder door onze troepen werd bezocht, heeft men zwaar geboet. Een later bericht van 1 Mei meldt dat in plaats van het berggeschut, snelvuurgeschut van 3.7 naar Z-Celebes zal gezonden worden.

Van **Zuid-Oost-Borneo** seint de secretaris, bij afwezen van den Civiel en Militair Resident, dat de Demang Dalem thans alle verloren gegane karabijnen heeft ingeleverd alsook 5 marechaussee klewangs en 3 voorladers.

Met 1 mei gaan de tot heden hier geïnterneerde bannelingen van Borneo naar Buitenzorg, als zijnde het hun aangewezen ballingsoord.

Bijstcultuur ter Sum. Westkust. Met groot genoegen deelt de *Sum. bode* mede, te hebben waargenomen dat in de Ommelanden, in 't district Limau Manis, de heerendienstplichtigen thans op last van het bestuur werken aan den aanleg van een bevoelingskanaal, waardoor over eenigen tijd een groote uitgestrektheid lands, die nu reeds sedert jaren bijna onbenut is blijven liggen, voor sawahaanleg geschikt gemaakt wordt. Na voltooiing van het kanaal, zal echter nog de medewerking van het bestuur noodig zijn, om de bevolking aan het werk te krijgen en te houden, tot het gewenschte resultaat is verkregen.

Over 't algemeen gaat de Inlander ter dier kuste er niet gemakkelijk toe over, om nieuwe rijstvelden aan te leggen (menaroeke). In ieder geval houdt de uitbreiding der sawahvelden geen gelijken tred met den aanwas der bevolking en het is te voorzien, dat de invoer van rijst uit den vreemde nog belangrijker zal worden, dan hij nu reeds is. 't Is daarom een dure plicht van de bestuurs-ambtenaren, om aanleg van nieuwe en vooral verbetering van de bestaande sawahs door doelmatige bemesting met alle kracht te bevorderen. En daarom verheugt de *Sum. bode* zich ten rechte daarover.

West-Indische Berichten.

Suriname. De Koloniale Staten hebben de begroo- ting voor 1907 in behandeling genomen. Voorzover het overzicht, daarvan in *Onze West* gegeven, strekt, hebben de leden het den gemachtigden van het bestuur bij hunne beraadslagingen niet gemakkelijk gemaakt.

Daar is gesproken van vermeende bevoorrechtiging van sommigen tegenover achteruitstelling van anderen in den Kolonialen dienst; is gewezen op de schadepostjes, die voor de kolonie kunnen voortvloeien uit de inschrijving van moederlandsche specialiteiten in hooge koloniale betrekkingen; de heer Curiel werd 'n oogenblikke bitter, wjl het bestuur vertikt de door de Staten aangegeven bezuinigingen in ernstige overweging te nemen en zoo meer.

Uit al het gesprokene dringt de erkenning van de Koloniale Staten tot ons door, dat op bestuursgebied heel wat te bezuinigen zou vallen. We zien hen in nagenoeg gesloten phalanx optrekken tegen de veste der bureaucratie, waar op de wallen de bestuursgemachtigden, de hoofden der departementen, de wacht houden om den aanval af te weren.

Typisch is hierbij de verschillende argumentatie om een of anderen maatregel, waaraan kosten verbonden zijn, die de bestuursuitgaven doen opvoeren, aannemelijk te maken. Wordt een nieuw baantje gecreëerd dan heet het dat voor die betrekking een vol man noodig is met een speciale opleiding. Laat men een of anderen titularis naast zijne eigenlijke betrekking er eene andere bij waarnemen, natuurlijk tegen eene behoorlijke gratificatie, dan hoort men, dat de belangen van den dienst daar heelemaal niet onder zullen lijden, daar toch in beide gevallen vervangers aanwezig zijn.

't Is te begrijpen, dat bij zulk een spelletje de een of andere eindelijk zijn geduld verliest en zooals de heer Coutinho deed, zonder er doekjes om te winden verklaart: dat de bedoeling alleen maar kan zijn om iemand aan een extraatje te helpen.

Typisch was het b.v. den procureur-generaal als bestuursgemachtigde te hooren mededeelen, dat een kapitein der infanterie, die voor de waarneming der betrekking van commissaris van politie bij zijne eigenlijke functien in aanmerking komt, nu de titularis door eene plotseling opgekomen ziekte — zóo'n politie-bureau kan somwijlen verrassingen opleveren, waarin de verrasser van beroep wordt verrast — hals over kop met verlof naar patria moet om zijne door die surprise geschokte zenuwen tot

bedaren te brengen, hem zelve zou verklaard hebben, dat in zijne eigenlijke betrekking in Suriname ronduit gezegd niets te doen viel. De betreffende, de heer Kroesen, doet hiermede onzes inziens zichzelf onrecht, waar wij zijn naam in den laatsten tijd nog al eens in de bladen zagen vermeld bij door hem geleide voor het garnizoen zeker nuttige en aangename excursiën naar het binnenland.

Een incident van anderen aard was dat, toen de heer Fabriek meende te mogen aanvoeren, dat in den laatsten tijd eene dame te Paramaribo de lakens uitgaf. Dat lakens uitgeven zou zich dan bepalen tot de bescherming, van uit Fransch Guyana weggelopenen déportés, maar het bestuur blijkt alles behalve in dit opzicht onder den invloed der bewuste dame te staan, waar de procureur-generaal als bestuurs-gemachtigde aan de „geëxalteerde denkbeelden“ der betrokkene recht liet wedervaren, en verklaarde dat het bestuur aan haar ziekelijke wenschen niet zou voldoen. Die déportés hebben trouwens in de laatste weken juist zich in de kolonie van zoo aangename zijde doen kennen, dat de voorzorg van den heer Fabriek om van zijn huis een klein arsenaal te maken niet misplaatst moet worden geacht.

Het overzicht in *Onze West* eindigt bij de aangevangen beraadslagen bij de artikels-gewijze behandeling van de posten van het bouw-departement, waarbij nog wel eenige harde noten zullen worden gekraakt.

Den memoriepost voor detachering van koloniale ambtenaren met verlof bij takken van dienst in het moederland hadden de Staten intusschen reeds afgestemd.

Wat overigens het nieuws, uit deze kolonie met de jongste mail aangebracht, betreft ontwaren wij met genoegen dat de verbetering in de cacao-productie nog steeds aanhoudt. De uitvoer van cacao bedroeg in de vier eerste maanden van dit jaar 4681 balen van 100 KG. tegen 2680 en 1351 in het overeenkomstig tijdvak in de jaren 1905 en 1904. Mocht het zoo voortgaan dan wordt 1906 nog een jaar als in den goeden ouden tijd.

Ook de goud-opbrengst die in de beide eerste maanden van dit jaar een neiging toonde om niet aan het record van 1905 te tornen, gaat zich weder herstellen. In het eerste kwartaal bedroeg de uitvoer aan goud 195 KG. tegen 205 in hetzelfde tijdvak van 1905, maar de uitvoerige staat der aanvoeren in het *Gov. Adv. Blad* toont, dat verschillende placers eerst in Maart II. sluices en *lougtons* in werking zagen treden. En dan het Guyana Goud Placer, dat nu met een werkkapitaal van 5 ton met vernieuwen moet aan den gang zal gaan! Glück auf! Men zie eens de Saramacca Co., die nu in dit niet het meest gunstige tijdvak met maandelijksche producties van 30 KG. een voor Suriname niet onaardig figuur slaat.

Curacao. Ook de begroting voor 1907 voor deze kolonie is door het vertegenwoordigend lichaam, den Kolonialen Raad, in behandeling genomen. Het heeft daarbij zus of zoo gescheeld, of we hadden een herhaling gehad van wat we ten vorigen jare zagen geschieden ten aanzien van den post voor de triangulaire opmeting ten behoeve van den damaanleg. De heer Lansberg, die voor de schrapping van dezen post in het strijdperk trad, zou wanneer de toestand der kolonie wat rooskleuriger was, er niets tegen hebben om meer wetenschappelijk te werk te gaan. Nu achtte hij dié meerdere onkosten niet gerechtvaardigd, waar er zeer veel oude dammen bestaan, die uitstekend gemaakt zijn zonder topographische opname.

De bestuurs-gedelegeerde, de heer Fanel, die van Sint Eustatius was teruggekeerd, waar hij zich verdienstelijk maakte bij den steiger-aanleg, waarover Jan Paul een aardig Ditje en Batje aan de *Amigoe* schreef, legde de vergadering uit, dat zonder zulke voorbereiding geldverspilling bij den damaanleg voor eventuele verrassingen niet uitgesloten was en met 6 tegen 4 stemmen legde de Raad zich bij deze uitspraak neer.

Enkele posten moesten het toch bij den Raad ontgelden zooals de post voor detachering van koloniale ambtenaren met verlof in het moederland — frappante overeenstemming tusschen Raad en Staten der beide koloniën in de West — het bouwen van een regenbak bij de vleeschhal te Willemstad, en de aanleg van een luchtspoorweg met metalen kabel voor Saba, die alle geschrapt werden, terwijl de politie het voor zijn ééne biekie en vijf ezels met 800 gld. aan fourage zal moeten stellen tegen de voorgestelde 1400 gld.

Daarentegen werd ter bevordering van de hoedenindustrie het aan de „Curacaosche“ te verlenen subsidie ad 2800 gld. met 1000 verhoogd.

De heer van der Veen Zeppenfeldt brak een lans voor de uitbaggering van de havenmond voor Aruba. Bij monde van den gedelegeerde, den heer Fanel, werd evenwel uitgelegd, dat aan deze quaestie meer vastzid dan de 20000 gld., waarmee men meende te kunnen volstaan.

Ook hier gingen uit de vergadering stemmen op, die op bezuiniging in de bestuurs-huishouding aandrongen. Ook hier werd van de zijde van het bestuur een non-possimus tegenovergesteld. Waar de wil is, zal ook de weg wel worden gevonden. Laa ons hopen dat deze Raad nu nog te kort in zijn tegenwoordige samenstelling mee aan 't roer dit onderwerp in studie houde om met duidelijk geformuleerde voorstellen bij het bestuur aan te komen.

Algemeene Berichten.

Ned.-Indische Kunsttentoonstelling te Krefeld.

Het houden eener Ned.-Indische Kunsttentoonstelling in het Keizer-Wilhelm-Museum te Krefeld, waarop wij reeds de aandacht vestigde, is verdaagd tot 25 Sept. a. s. Er zijn thans opnieuw circu-

lares rondgezonden, mede ondertekend door het Nederlandsche Comité bestaande uit:

Mr. J. H. ABENDANON, Oud Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, Den Haag, (tijdelijk te Arnhem).

Mr. C. Th. VAN DEVENTER, Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Den Haag.

J. DE MEESTER, Letterkundige, Rotterdam.

A. W. NIEUWENHUIS, Prof. in de Ethnologie van Ned. Indië, Leiden.

E. A. VON SAHER, Directeur van het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem.

Zij zijn tot het geven van alle gewenschte inlichtingen bereid en zij koesteren de hoop, dat deze tentoonstelling eene gebeurtenis van betekenis zal worden, die in zekere mate tot vermeerdering der algemeene belangstelling voor de Nederlandsch Indische Koloniën zal bijdragen; en hopen niet te vergeefs aan te kloppen, met hunne uitnodiging om aan de tentoonstelling door aanmelding en inzending van kunstvoorwerpen deel te nemen. Iedere poging haar te steunen zal worden aanvaard en op hoogen prijs gesteld.

In aanmerking komen vooral de Oost Indische voortbrengselen, welke door hunne smaakvolle en nationale eigenaardigheid in vorm en kleur zich 't beste eigenen, de belangstelling van den tentoonstellingbezoeker op te wekken. Hieronder worden begrepen plasticke werken in steen, hout, ivoor en metaal (deels in afgietsels), verder Wajangpoppen, gedreven en geciseleerd koperwerk, mooi gevormde zwaarden, vrouwen sieraden, oude, door patroon en kleur uitmuntende batik, weefsels met eigenaardig patroon en vlechtwerk evenals andere voortbrengselen der kunstnijverheid van decoratief, artistieke waarde.

Het is te hopen, dat evenals bij de eerste Nederlandsche kunsttentoonstelling in Krefeld ook bij deze gelegenheid verzamelaars en bezitters van bovengenoemde kunstwerken zich bereid verklaren, in het belang van de goede zaak, geschikte voorwerpen voor de tentoonstelling te willen afstaan.

De directeur van het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem, de heer E. A. von Saher, heeft op zich genomen voor de inzameling en het transport van de tentoonstellingsgoederen zorg te dragen.

Alle aanmeldingen en inzendingen uit Nederland en de Koloniën zijn derhalve te adresseeren aan het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem.

Het Keizer-Wilhelm-Museum te Krefeld draagt de transportkosten van de woonplaats van den bezitter naar Haarlem en verder naar Krefeld, alsmede de transportkosten terug, voor zoover de tentoonstellingsvoorwerpen direct of over Haarlem naar den afzender teruggaan.

Ned.-Indische Telefoonmaatschappij.

Bij de behandeling in de Tweede Kamer van het verleden Dinsdag aan de orde gestelde Wetsontwerp tot bekrachtiging van een overeenkomst met de Ned.-Indische Telefoonmaatschappij te Batavia, tot overneming van haar bezittingen, enz., meende de heer Bogaardt den Minister in overweging te moeten geven bij de Indische Regeering stappen te doen voor vervoegde overneming van de intercommunale telefoonlijn en gemeentelijke exploitatie van communale telefoonlijnen, waartoe aan de gemeenten wat grootere autonomie dient gegeven dan thans.

Toen de Voorzitter de opmerking maakte dat deze beschouwingen betrekking hebben op de decentralisatie van Indië en den heer Bogaardt verzocht zich te bepalen tot het onderwerp dat aan de orde is, zegt deze dat z. i. deze beschouwingen wel degelijk op het behandelde onderwerp betrekking hebben, treedt in verdere financiële beschouwingen, wenscht dat niet alle Indische Staatsbedrijven naar de uitkomsten van enkele moeten worden beoordeeld en verklaart zich beslist tegenstander van de zoogenaamde commerciële boekhouding bij die bedrijven.

Ook de heeren Tijdeman en van Deventer mengen zich in het debat. De eerste om bij den Minister op grootere voortvarendheid aan te dringen, de tweede om als zijne meening in deze te kennen te geven, dat de heer Bogaardt krachtens zijne vroegere betrekking als ambtenaar in Indië niet de aangewezen persoon is om de quaestie met onbevengden blik te beoordeelen. De zaak onpartijdig beoordeelende vindt hij, dat de Regeering tegenover de intercommunale telefoonmaatschappij niet steeds op een even sympathieke wijze is opgetreden, en wijdt hierover verder uit.

De Minister van Koloniën protesteert tegen de voorstelling als zou de intercommunale telefoonmaatschappij op zeer enghartige wijze behandeld zijn en licht dit in den breede toe. Hij vindt, dat in Indië op dit moment aan communale telefonie niet gedacht kan worden. De gemeenten moeten zich nog ontwikkelen; zij zijn nog niet voldoende geoutilleerd. De Minister wil niet ingaan op de quaestie der decentralisatie, doch protesteert tegen de wijze, waarop de heer Bogaardt over de decentralisatie heeft gesproken. Aan de gemeenten worden de noodige getdmiddelen niet onthouden, doch een gemeente wordt niet volwassen geboren. Op de ironische opmerkingen van den heer Tydeman zal de Minister niet ingaan. Hij heeft gedaan wat hij kon. De concessie-termijn voor Batavia, Semarang en Soerabaja is verstreken, die voor Buitenzorg was nog loopende. De Minister verzekert, dat de Indische Regeering streeft naar stelselmatige organisatie der telefonie.

Daarna werd de beraadslaging gesloten en het wetsontwerp goedgekeurd.

Celebes.

Als toelichting van het telegram, waarin de moord op den kapitein der Wadjoreezen bij Alietta werd medegedeeld, zegt het H. b. d. het volgende:

Ons bestuur te Makassar beschikt over verscheiden inlanders van rang, die als tusschenpersonen bij aankeringen met inlandse vorsten en hoofden als „zendelingen“ (afgezanten) en adviseurs dienen. Zoo heeft men bv. een „kapitein der Maleiers“, een „kapitein der Makassaren“, een „kapitein der Endehneezen“, een „kapitein der Wadjoreezen“, enz. De laatste, Abdul Kadir daeng Pattokkong was een trouw en zeer gewaardeerd dienaar, die vele goede diensten bewees en daardoor met de zilveren ster van verdienste versierd was.

Al is de mogelijkheid van een persoonlijke wraakneming om particuliere redenen natuurlijk niet geheel uitgesloten, — naar alle waarschijnlijkheid is zijn overvalling en onthoofding een uiting der ons vijandige partij. Alietta, de plaats in welker nabijheid het drama werd afgespeeld, ligt in het zuidelijkst deel van Centraal-Celebes, waar onze troepen thans bezig zijn den weerstand te breken.

Luitenant C. F. J. PAPE †

De ze luitenant der infanterie O.-I. L., Carel Frederik Jan Pape, is aan zijn bij de vermeerstering van Bontabatoe bekomen verwonding overleden.

Hij was slechts 22 jaar oud en in 1904 tot luitenant bevorderd.

Van Vreemde Koloniën.

De Amerikanen in Porto Rico. Engène P. Lyle ging in de *World's Work* eens na waarom de luitjes van Porto Rico ontevreden kunnen zijn over den huidige toestand op hun eiland. Hij noemt de menschen ondankbaar, omdat zij niet voldoende weten op prijs te stellen de zegeningen door de Unie over het eiland uitgestort in den vorm van zelfbestuur en openstelling van de Unie voor de stapelproducten van het eiland, maar komt toch tot de conclusie dat de fout in hoofdzaak aan het bestuur der Vereenigde Staten ligt.

Wat het zelfbestuur, door oom Sam in zijne koloniën ingesteld, betreft, weten we met het voorbeeld van de Philippijnen voor oogen, waar we ons aan te houden hebben — 'n wassen neus, goed om de geloovige goëgemeente te bedotten, die zich door den schijn laat inpalmen, maar dra wegsmeltend wanneer men er het licht der waarheid wat dicht bij houdt.

Tot de voordeelen van het zelfbestuur op Porto Rico behoort, dat de ambtenaren grootendeels Amerikanen zijn. Dat kan nu eenmaal niet anders, want de Portoricanen staan in de geheele Caraïbische eilanden-wereld bekend als onbetrouwbaar en oplichters van den eersten rang — een gitaar, een vechthaan en een spel kaarten maken daarbij een onontbeerlijk deel hunner uitrusting uit. Zij moeten dus eerst nog opgevoed worden en die opvoeders zijn natuurlijk de ambtenaren, die de Unie uitzendt. Laat ons hooren wat de heer Lyle hiervan zegt:

„Aan achteloosheid moet het groote aantal onbekwame of taktlooze amerikaansche ambtenaren worden toegeschreven, die men Porto Rico op zijn dak heeft gezonden, sedert het begin onzer occupatie. Wanneer een nieuw advocaat-generaal bij zijn aankomst een aanval van delirium-tremens krijgt en maar tien dagen in functie blijft, hebben de Portoricanen alle recht om zoo'n benoeming verre van als 'n compliment voor henzelven te beschouwen. Wanneer een ander ambtenaar eene chèque ten bedrage van zijn rekening bij een handelaar incasseert, en dan, wanneer hem de rekening wordt gepresenteerd, verklaart die te hebben betaald en ten bewijze daarvan zijn chèqueboek laat zien, dan kunnen de Portoricanen er toe komen te gelooven dat zij niet de eenige oplichters zijn. Wanneer amerikaansche ambtenaren bij families van het land inwonen, en dan met verlof gaande vergeten terug te keeren of hunne achterstallige rekeningen te betalen, is dat niet dienstig voor de toenadering der beide rassen. En wanneer trouwbeloften door onze soldaten en anderen werden vergeten, moet dat aanleiding geven tot grootere verwijdering. Deze kleine vergissingen maken het hoogst moeilijk voor de goeden onder onze vertegenwoordigers om de Portoricanen er toe te brengen ons te bewonderen.“

't Is al koekoek-één-zang, als wat we van de Amerikanen op de Philippijnen zien. Lord Curzon gaf den 6den April II. op het Pilgrim's dinner te Londen, waarbij hij als gast was aangezeten, te kennen dat in heel Engelsch-Indië, op 300 miljoen zielen dus, 6500 engelsche ambtenaren of beamtten op een tractement van meer dan 60 ponden sterling werden gevonden — het amerikaansche bestuur te Manilla ziet kans op 'n budget voor 7 miljoen zielen, die er even beroerd aan toe zijn als de ryots van Engelsch-Indië, een legertje van 4000 amerikaansche ambtenaren en beamtten te onderhouden. Waar het die van daan haalt, doet er minder toe — Bilibid is er goed voor om het ergste schuim op te nemen en bevat dan ook reeds 'n aardig contingent van gewezen opvoeders van het philippijnsche volk.

Dat het echter niet eens zoo heel makkelijk is om tusschen de muren van Bilibid een onderkomen te vinden, daarvan kan zoo'n enkele thans hooggeplaatste ambtenaar in de Philippijnen 'n woordje meepraten, terwijl het manillaasch bestuur zoo af en toe opruiming houdt onder de amerikaansche ingezetenen van Bilibid door het verlenen van gratie met ontzegging van het recht van verblijf in de kolonie.

De heer Lyle schreef in zijn opstel: Alle landen in de Caraïbische zee staan er minder goed voor. Allen verlangen naar reciprociteit op handelsgebied of zelfs annexatie door de Unie als een afdoend heilmiddel.

Het voorbeeld van Porto Rico dat niettegenstaande dit

heilmiddel er nog slechter voor staat dan in den spaanschen tijd, moet voor die landen in de Carabische zee wel leerzaam zijn.

Verkiezingsrelletjes in de fransche koloniën. Van alle kanten komen berichten over de verheffende werking van het *suffrage universel* in de oudere fransche koloniën. Uit Pondichery in Fransch Voor-Indië, waar de grand-électeur, Chanemougam, een Indiër, naar wiens pijpen zelfs de gouverneur danst, zoo lang de lakens uitgaf, komt het bericht dat de verkiezingen daar tot bloedige tooneelen leidden, waarbij dooden en gewonden niet ontbraken. Het moet daar weer allerschandelijkst bij de verkiezingen zijn toegegaan — stembureaux waar men bij voorbaat wist dat de candidaat van Chanemougam geen kans had, werden eenvoudig gesloten gehouden met voorkennis van den gouverneur, zoodat de tegenpartij er toe overging om zelve bureaux van stemopneming te organiseeren, waardoor zoon zijn gebleken dat de oud-gouverneur Lemaire, die door minister Clémentel werd teruggeroepen omdat de socialisten het zoo wilden, wijl Lemaire aan Chanemougam onwelgevallig was en zij aan dezen een zetel in het parlement dankten, de meeste stemmen op zich zou hebben vereenigd.

Van Guadeloupe hebben we al het een en ander gehoord, waar de heer Gerville Réache het moest afleggen, niettegenstaande alle middelen tot intimidatie van bestuur en regeering in het moederland werden aangegrepen om zich de zege te verschaffen, en nu vernemen we van Martinique dat daar de overwinning van een mulat in den stembusstrijd de kleurlingen tot brooddrunkenheid en gewelddaden dreigt te doen overslaan, zoodat reeds de blankenmoord er wordt gepredikt.

Hoelang zal Marianne dit paskwil op een stemrecht in hare oudere koloniën nog gedoogen, waarbij ter wille van politieke partijen in het moederland, landen, die in zoo hooge mate rust behoeven voor hunne geleidelijke economische ontwikkeling, in vuur en vlam gezet worden door leiders, die steeds het hoogste woord voeren over de koloniale belangen en hunne verwaarloozing door het moederland, maar als het er op aankomt deze belangen vertreden ter wille van het partijbelang, dat met het eigenbelang alles overheerscht?

1906 zou wel eens het doodsklokje voor het *suffrage universel* in de oudere fransche koloniën kunnen hooren luiden.

Burgerlijke stand voor inlanders in Tongkin. Van af den 28en Mei van dit jaar zal de burgerlijke stand voor de inlanders in Tongkin zijn ingevoerd. Die instelling bestaat reeds sedert 1870 in de oudste der tot Indo-China behorende fransche koloniën, nl. Cochin China. In tegenstelling met hetgeen bij de invoering in Cochin China geschiedde, waar de kennisgave van aangegane huwelijken eerst in 1876 werd voorgeschreven, dus zes jaren nadat de mededeeling van geboorten en sterfgevallen verplichtend was gesteld, heeft men nu voor Tongkin zulk een geleidelijken overgang tot den gewenschten toestand niet noodig geacht en tot de volledige en onmiddellijke invoering besloten, nadat sedert een jaar de instelling bij wijze van proef in drie provinciën van Tongkin, Bac-Ninh, Thai-Binh en Nam-Dinh, had volstaan en door de inlandse bevolking zonder eenige bezwaren was geaccepteerd.

Verbetering van het inlandsch onderwijs in Indo-China. De gouverneur-generaal van Indo-China, de heer Beau, heeft een Raad in het leven geroepen, die aan de vervolmaking van het inlandsch onderwijs in de koloniën en protectoraten onder zijn bestuur de noodige aandacht zal behooren te schenken. Dat het onderwijs voor de inlanders er nog even weinig ja zelfs nog minder volmaakt is dan in Nederlandsch Indië leert ons de rede, waarmee de heer Beau den 11en April II. te Hanoi de eerste zitting van den Raad opende.

In Cochin-China, de oudste der fransche koloniën in Achter Indië, telt het van bestuurswege ingesteld inlandsch-onderwijs ruim 19000 leerlingen w. o. 300 meisjes, waarvoor in de laatste jaren behalve te Saigon en Cholon nog op zes andere plaatsen in de provinciën scholen zijn opgericht, terwijl het aantal kinderen, dat in Tongkin door dit onderwijs wordt bereikt, 2000 bedraagt, zoodat het totale aantal kinderen, dat vanwege het koloniaal bestuur onderricht ontvangt, ongeveer 21000 bedraagt, wat op een bevolking van 20 millioenen zeker niet veel moet worden geheeten.

Zooals de heer Habbema in de jongste *Indische Gids* uiteenzette ligt de waarde van het inlandsch onderwijs evenwel niet in de quantiteit uitsluitend der leerlingen maar ook in de qualiteit van het verstrekte onderricht. In de oogen van sommigen, die zich door groote getallen laten verbluffen, moet b.v. het inlandsch onderwijs op de Philippijnen, waar thans op een bevolking van 7 millioenen 400.000 kinderen ter schole gaan, wel voorbeeldig wezen. Maar zonder eenige kennis van plaatselijke toestanden in die kolonie zal men zich toch moeten afvragen hoe het mogelijk is van een onderwijs-budget van omstreeks 4 miljoen gld. het noodige aantal scholen voor kosteloos onderricht aan zulk een leerlingen-heer te onderhouden, wanneer men daarbij nog in het oog houdt, dat de grootste helft van genoemd bedrag aan een 800-tal amerikaansche onderwijzers en onderwijzeressen ten goede komt.

Kortom-quantitatief beteekent het inlandsch onderwijs in Indo-China nog weinig, maar ook qualitatief laat het blijken de rede van den heer Beau te wenschen, te wenschen nl. in zooverre, dat de richting, waarin het inlandsch openbaar onderwijs werd geleid, onpractisch wordt geacht.

„Voor alles, zei de heer Beau, liet het fransch bestuur zich leiden door de toenmaals heerschende begrippen in zake kolonisatie. De plicht der koloniale mogendheden scheen toen te zijn om de overwonnen of beschermden

rassen naar haar voorbeeld te vormen door middel van de taal en politieke instellingen. De studie van de geschiedenis en van de verschillende beschavingen heeft deze edelmoedige maar kortzichtige denkbeelden gewijzigd en het oude dogma der assimilatie doen vallen. Wij moeten trachten — en het schijnt niet onmogelijk zulks te bereiken — ten minste op het punt van onderwijs eenige onzer fouten te herstellen.”

De bedoeling is b.v. om het onderwijs in de chineesche karakters, waarvan de kennis in Cochin-China nagenoeg geheel is teloor gegaan, zoodat in vele dorpen niet dan met moeite nog inboorlingen gevonden worden, die de oude administratieve documenten en eigendomsbrieven, in chineesche karakters gesteld, kunnen ontfijferen, terwijl de drukke handelsbetrekkingen met China onder dat gebrek aan kennis der chineesche karakters lijden, weer in eere te herstellen.

Naast dit onderricht op de traditiën en de practijk van het leven gebaseerd, zal echter ook gegeven den wensch, waarvan de heer Beau zich bij zijne jongste inspectie had kunnen overtuigen in alle deelen der kolonie, om ingewijd te worden in de kennis der westersche wetenschappen, gelegenheid bestaan om deze kennis te verbreiden, terwijl het aan den Raad zal zijn om te onderzoeken, welke daartoe de meest geëigende voertaal moet worden geacht voor de verschillende deelen van het land. Voor zijn persoon achtte de heer Beau het meest geschikt om voor het onderricht in de elementaire wetenschappen de annamitische en kambodjaansche taal te gebruiken.

Op het programma voor de eerste zitting van den Raad stond het navolgende:

Inlandsch onderwijs.

De beginselen, die moeten voorzitten bij de herziening der leermiddelen en van de examina.

Annam en Tongkin. De dorpsschool. Samenstelling van een handboek voor de elementaire wetenschappen. — De plaats bij dit onderricht in te ruimen aan de kennis der chineesche karakters en van de annamitische taal, welke laatste in latijnsche karakters voor de samenstelling van het handboek zal worden gebruikt. — Hoe zal het gebruik van dit handboek onder de inlandse onderwijzers worden verbreid.

Phu en Huyën-scholen. Plaats in te ruimen en den vorm te geven aan de bestudeering der chineesche klassieken. — Samenstelling van handboeken voor geschiedenis, aardrijkskunde en elementaire wetenschappen. — Herziening der halfjaarlijkse examina.

Scholen ter hoofdplaats. De invoering van het onderricht in de fransche taal.

Driejaarlijkse examina. Deze blijven behouden, maar de Raad zal beoordeelen welke wijzigingen in het program noodig zijn om te verkrijgen, dat de toekomstige mandarijnen uit voor hunne taak de meest geschikte elementen zullen zijn samengesteld.

Cochin China. Hoe zal het voor Annam en Tongkin gekozen stelsel hier worden toegepast?

Kambodja en Laos. Verbetering van het in de pagodes gegeven onderwijs. — Programma der door leeken-onderwijzers geleide scholen. — Handboeken in de taal van het land.

Fransch-inlandsch onderwijs.

Voorwaarden van toelating tot deze scholen. — Voortzetting van de studie in het chineesch en pali als klassieke taal. — Plaats in te ruimen aan het onderricht in de kambodjaansche en annamitische talen. — De praktische waarde te verieenen aan het volgen van dit onderricht.

Instelling eener hoogeschool.

Bestudeering van de mogelijkheid eener zoodanige instelling, zoo wat de leerkrachten aangaat als wat leerlingen betreft. De instelling zou volgens den heer Beau eene op bescheiden schaal wezen, zoo in den vorm als die van gelijknamige instellingen in China.

Wetenschappelijke arbeid van den Raad.

Samenstelling van een lijst van voor publicatie, herdruk of vertaling in het fransch in aanmerking komende inlandse werken. Beramen van middelen om het schrijven of de overzetting in inlandse talen aan te moedigen van geschiedkundige en wetenschappelijke handleidingen en verhandelingen. Maatregelen te nemen om bij de in te voeren hervormingen eenheid in het onderwijs te verzekeren. Benoeming van een permanent comité voor het inlandsch onderwijs.

Wij zien hier dus in het schema, dat den Raad werd voorgelegd, het eigenlijk inlandsch onderwijs, dat den weg baant voor het mandarijnschap, dat nu nog in Annam en Tongkin, maar naar beoogd wordt ook weer in Cochin China voor het inlandsch bestuurspersoneel wordt vereischt; het meer uitgebreid en meer naar westersche opvattingen met behoud evenwel van het nationaal karakter ingericht inlandsch onderwijs, ten opzichte waarvan nog zal moeten worden nagegaan welke praktische waarde het volgen van dit onderricht zal opleveren, waarbij waarschijnlijk mag worden vooropgesteld, dat het den weg moet banen voor: de inlandse hoogeschool, waaraan voorshands bij eventuele totstandkoming nog slechts bescheiden eischen zullen worden gesteld, en die dus wellicht zal werken in den geest onzer Dokter-Djawa-school te Batavia en der voorgenomen instelling tot opleiding van inlandse landraad-voorzitters in Indië.

INGEZONDEN.

Een oproep om steun voor Rampzaligen.

Hulp en steun worden hier gevraagd voor misdadigers wel is waar, maar toch ook voor menschen van gelijke beweging als wij. Zeker die veroordeelden in de *bagnos van Cayenne* behooren vaak tot de slechtsten onder de slechten, maar ook menigeen wordt daarheen gezonden dien men moeielijk als misdadiger zou kunnen brandmerken, menschen, die in een oogenblik van drift of hartstocht een moord begingen; werklozen door den honger gedwongen om als vagebonden rond te zwerven; bedelaars van beroep, weinig sympathiek wel is waar, maar daarom toch geen slechtaards; ook werden reeds meermalen onschuldig veroordeelden onder hen aangetroffen.

En zij mogen dan zijn wat zij willen, deze „veroordeelden“, en in de oogen der wereld nog zoo verdorven, geen hunner is wie nog niet een sprankje van het goede leeft. Velen hunner gaven daarvan de meest onmiskenbare bewijzen.

Die oorden der verschrikking, waar „maatschappelijke verdoemenen in een hel zijn opgesloten“, grenzen aan onze eigen kolonie Suriname. Enkel en echter wisten te ontsnappen aan die hel. En menschenliefe en geloof in het onverderfelijke goede in hen, hebben de gelegenheid weten te scheppen om aan die verworpenen de kans te geven tot het beginnen van een nieuw leven, tot redding in moreelen, zoowel als in fysieken zin.

Het vreeselijk lot, hun beschoren door slechte uitvoering van eenmaal goed bedoelde wetten; de folteringen, die zij moeten verduren van meestal Korsikaansche wakers, die hen knevelen, martelen en neerschieten zonder mededoogen, zijn thans voldoende bekend geworden.

Voor den Nederlandschen lezer wil ik alleen verwijzen naar de aangrijpende artikelen van den heer Th. B. van Lelyveld, in *De Gids* van Juli 1904 en van Augustus 1905. Ook uit eigen aanschouwing en onderzoek zou ik nog veel kunnen mededeelen, wat ieder hart met een on-eindig mededoogen zou vervullen. In het *Utrechtsch Dagbl.* zullen daarover een paar artikelen verschijnen.

Geen enkele hoop is hun gelaten; hun leven heeft geen reden van bestaan meer, elke toekomst is hun afgesneden; de éénige lichtstraal te midden der duisternis, die hen van alle kanten omringt, is de kans van ontvluchten. En daarom werpen jaarlijks honderden zich met gebrekkige hulpmiddelen in de ondoordringbare oerwouden van Suriname, waar vaak hun geraamten gevonden worden; anderen zwalen dagen en weken lang op primitieve vlotten langs de reusachtige rivieren, of worden verzwoegen door de golven van den Oceaan. De overgrote meerderheid, minstens 2/3, vindt den dood bij deze roekeloze pogingen om een einde te maken aan hun lijden, en de enkelen, die slagen, vonden slechts zelden de vrijheid.

Thans echter is daarin verandering gekomen: in Suriname heeft zich een *Komitee* gevormd, van meerendeels zoo niet uitsluitend geloovige Christenen, die een toevlucht willen verschaffen aan deze diep beklagenswaardige medeschepselen. Een strenge, zorgvuldige keuze wordt gedaan, en aan hen, die daarvoor in de termen vallen, wordt steun verleend en werk verschaft.

Enige ingezetenen van Suriname zijn bereid aan dat edele werk hun beste krachten te wijden; wie zou niet wenschen, dat zij slagen zullen in hun pogen!

Doch de behoefte is groot en hun krachten en middelen zijn gering: 2 à 300 vluchtelingen bereiken jaarlijks na lange zwerftochten onze Kolonie.

In lopen gehuld, met wonden bedekt, door koortsen ondermijnd, hebben zij geneeskundige hulp, kleeding en voedsel noodig, en eenige voorschotten om hun werk te kunnen beginnen. Is het eenmaal zoover, dan zullen velen van deze energieke mannen, wier gestel gehard bleek tegen het tropische klimaat, en sterk genoeg om al die ontberingen te doorstaan, een aanwinst zijn voor Suriname, waar uitgestrekte landouwen slechts op de hand van den ontginner wachten.

Geen vooroordeelen mogen ons weerhouden om steun te verleenen aan die verstootelingen onzer samenleving; in elk menschenhart, zelfs in dat van den meest verdorvene, smeult immers nog een vonk van menscheijkheid, waaraan men, hoedanig ook zijn daden waren, moet gelooven, en die men moet trachten tot ontwikkeling te brengen. De aanvankelijke resultaten daardoor te Paramaribo verkregen, waren bemoedigend genoeg om de menschen-vrienden te doen voortgaan op den eenmaal ingeslagen weg.

Helpt dus hen, die aan deze verworpenen een toevlucht willen verschaffen, en dezen wanhopenden weer hoop schenken. Steunt hen, die door leiding, opvoeding en arbeid deze gevallen willen opheffen, hen brengen tot waarachtig berouw, en zodoende hen willen verbeteren en — *redden*.

Laat die mannen en vrouwen in Suriname niet alléén staan bij hun edel pogen.

27 Mei 1906.

H. VAN KOL.

N.B. Giften kunnen worden ingezonden aan:

Mevr. W. Knoch, Heerestraat 85, Paramaribo.

Mevr. van Zuylen-Tromp, Heerengracht 7a, den Haag.

Mevr. N. van Kol, Voorschoten..

Aan alle bladen wordt beleefd verzocht deze oproep over te nemen.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur. 1906. Afl. 4.

Bijdrage tot de kennis van de Ridan-Koeboes, door G. J. van Dongen. — De afdeling Poerworedjo (Kedoe), door M. Herz. — Nota over de proeven met spaarpadi-loemboengs voor de afbetaling der landrente in de afdeling Lamongan; door C. F. de Haan. — Het Inlandsch bestuur in de onderafdeeling Ophir-distriten, afdeling Loeboeq-Sikaping, residentie Padangsche Bovenlanden. 1, door H. F. Damsté. — Opleidingschool voor Inlandsche ambtenaren, door Koesomodikdo.

Weekblad voor Indië. 3e jaarg. No. 1.

Een nieuw stelsel in de suikercultuur, door J. E. Jasper. — Indische journalistiek, door Henri Borel. — Een chineesche inspecteur voor onderwijs, een interview (met foto's). — De gemeenteraad van Bandoeng (met foto's). — Indische indrukken, door Carlo. — Kandjeng toewan als scherpshutter. — De regentsdochter, Roman van Victor Ido. Enz.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap 1906. No. 3.

Toelichtingen op de schetskaart van de afdelingen Wahai en West-Seran op het eiland Seran, door F. J. P. Sachse (met kaarten). — Reizen in West Nieuw-Guinea, door J. W. van Hille (met kaarten en afb.). — Over de geologische gesteldheid van Noord-Sumatra, door J. van Baren. Litteratuur Oost-Indische Archipel.

De Indische Mercur. 29 Mei 1906. No. 22.

Koloniaal Museum te Haarlem. — Een nieuw stelsel in de suikercultuur. — De tabaksluis en de middelen ter voorkoming van witte aderen in het dekblad. — Variëteiten van tabakszaad. — Betis- of Bilian-hout. — Bericht omtrent de Gouvernements kina-onderneming over het 1e kwartaal 1906. — Djocjasche Landhuurders-vereeniging. — Soekoeboemische Landbouwvereeniging. — Verslagen van Maatschappijen. Enz.

Brengt een bezoek aan

BOEATAN,

PLAATS 9. DEN HAAG.

Permanente Tentoonstelling

van Indische Kunst en Nijverheid.

VERKOOP en NABESTELLING.

Toegang **VRIJ.**

Thee met Ind. gebak van 3—6 ure n.m.

Om uit te knippen.

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende

wonende te wensch
donateur-trice
lid te worden der Vereeniging **Oost**
en **West** tegen een jaarlijksche contributie
van f

den 190

Straat of gracht

Handteekening

Te zenden aan den Secretaris van het Hoofd-
bestuur:

L. P. F. SCHIMPF.

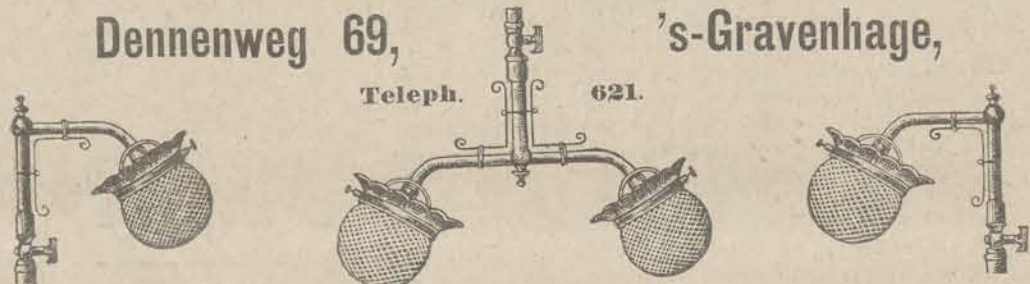
Theresiastraat 8. Den Haag.

F. VORST,
Prinsestraat 103. - Noordeinde 155.
Vraag speciale prijscourant van
INDISCHE INGREDIENTEN
voor de Rijsttafel.

Steeds voorhanden prachtige grove
Jupon- Java- Bassin Rijst,
Witte en Zwarte Ketan.
TELEPHOON 2785.

HOLLAND.
Malaria vrije streek
..... **Goede Scholen**
ZEIST nabij UTRECHT.
Gemeubileerde en Ongemeubileerde
Villa's te huur.
Gelegenheid tot opname van kinderen
bij gegoede familie's.
Inlichtingen bij Gebr. PIJPER en Co.
ZEIST.

De N. V. Maatschappij „ASTRA”,
Dennenvweg 69, 's-Gravenhage,

beveelt zich beleefd aan voor: den **aanleg** en de **herstelling** van GAS-, WATER-, ELEC-
TRISCHE- zwak- en sterkstroom leidingen, **polijsten, vergulden, vernikkelen** en
herstellen van metalen voorwerpen; ook wat tot het Smidsvak behoort, leveren van KAP-,
KROON-, KANTOOR en ELECTR. LAMPEN met diverse kappen en **korallen randen.**
Voorts wordt de aandacht verzocht voor de Specialiteit in **ALUMINIUM KEUKEN-
GEREEDSCHAP,** tot zeer scherp gestelde prijzen.

Dit artikel is in deugd- en duurzaamheid of prijs onovertroffen.
Complete CLOSETS, FONTEINEN, ZINKEN, GEEMAILLEERDE en STALEN BAD-
KUIPEN met en zonder Geyser voorhanden.
Prima GASGLOEILICHTKOUSJES, GLASWERK enz.; GASCOMFOREN in verschillende
modellen WEEGSCHALEN, GUMMISPONSEN, GASLANG in metaal en gummi.
Onderhouden van gasgloeilichten tegen zeer billijke voorwaarden. Kousjes ook voor de ver-
schillende **hangende** lichtsoorten zijn in voorraad, riekend licht wordt onmiddellijk verholpen.
Orders voor Indië worden spoedig en tot de goedkoopste prijzen uitgevoerd.
Een der directeuren was jaren lang in den handel op Java, zoodat alle gewenschte in-
lichtingen kunnen worden verschaft aan hen die van of naar Indië vertrekken.

Vraagt prijsopgaaf.

Lyro-Barlock Comp. Maatschappij
75 Wagenstraat 75, Den Haag.

TELEFOON 3544.

AMSTERDAM: Damrak 18. ROTTERDAM: Agniesestraat 79.

Groote Reparatie-Inrichting
op INSTRUMENTAAL en TECHNISCH GEBIED.

Nouveautés

75 Wagenstraat 75, Den Haag.

1e kwal Machines en Platen.

Platen vanaf f 0,45

en Machines vanaf f 8,75.

Alle soorten oude en ge-
broken Platen worden
ingeruild en opgekocht.

**Groote keuze in
Nouveautés**

Muziekinstrumenten, Fotogra-
fietoestellen, Geweeren, Electrotechnische- en
Sportartikelen enz.

L. F. WAGNER & Co.
Gramophon-Export.

Algemeene Wissel- en Effectenbank

28a, PRINS HENDRIKSTRAAT, 's Gravenhage.

COMMISSARISSEN:

R. DE LANNOY, *President.* L. J. ELKHUIZEN, *Secretaris.*

D. HEIJTING SR. H. K. J. VAN DEN BUSSCHE.

DIRECTEUR: P. J. J. W. GIEBING.

Belast zich met Aan- en Verkoop van Effecten op Binnen- en Buiten-
landsche Beurzen. Verzilverd coupons tegen de hoogste koersen. Koopt en
Verkoopt vreemd Bankpapier en Muntspciën. Incasseert en disconteert
Handelspapier Fournert Chèques en Wissels op Binnen- en Buitenland
en voornaamste plaatsen in Indië, alsmede Reiswissels en Reiscrediet-
brieven. Opent Rekening-Courant.

Neemt gelden à Deposito met opzegging van:

1 dag 10 dagen 1 maand 6 maanden 1 jaar